

Operativni plan Regionalnog kooperacijskog odbora



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

I dio: Analiza strukovnog obrazovanja



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Sadržaj

Uvod.....	1
Strukovno obrazovanje u Republici Hrvatskoj.....	3
Strateški i zakonodavni okvir sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja	3
Provedba strukovnog obrazovanja.....	11
Predviđanje budućih potreba za vještinama.....	14
Standardi zanimanja i standardi kvalifikacija.....	16
Profesionalno usmjeravanje	18
Učenici s posebnim odgojno obrazovnim potrebama	25
Prikaz odabranih aktualnih projekata promicanja i unaprijeđenja strukovnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj i regiji	31
Promocija učeničkih kompetencija i strukovnog obrazovanja kroz strukovna natjecanja i smotre	31
Modernizacija sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja	34
Master 4.0: Unaprjeđenje majstorskih ispita.....	37
RCK-STRuKA (Karlovac).....	40
RCK KaRijERA (Karlovačka i Primorsko-goranska županija).....	41
3D and Virtual Reality Technologies for VET (Istarska županija).....	42
Budi spreman i kompetentan! (Zadarska županija).....	44
Aktivnosti strukovnih škola u promociji i unaprijeđenju strukovnog obrazovanja	45
Vrednovanje i samovrednovanje strukovnih škola	46
Zaključci i preporuke.....	47
Izvori:.....	49



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Uvod

Kako je obrazovanje najskuplje poznato kapitalno ulaganje sve više se uviđa značaj obrazovanja, za razvoj i konkurentnost gospodarstva. Pitanje kojem se već dugo bave politike obrazovanja je kako obrazovanje što bolje staviti u funkciju razvoja i konkurentnosti gospodarstva.

U većini Europskih zemalja, pa tako i u Republici Hrvatskoj, nakon osnovnog školovanja učenici mogu birati između općih (akademskih) i strukovnih programa. Najčešća dob s kojom učenici ulaze u strukovno obrazovanje u Europi je između 15 i 16 godina, u Republici Hrvatskoj između 14 i 15 godina. Trajanje strukovnog obrazovanja na srednjoškolskoj razini u Europi kreće se od 1 do 6 godina, a najčešće se osnovna strukovna kvalifikacija – kvalifikacija priznata na tržištu rada, dobiva nakon 3 godine školovanja. Prijelaz sa strukovnog obrazovanja k višim razinama obrazovanja često je ograničen, posebice prema akademskim programima, što u nekim državama rezultira relativno malim brojem učenika uključenih u strukovno obrazovanje.

Početak strukovnog obrazovanja u Europi zapažamo s nastankom gradova i pojavom gradskog stanovništva. Nastankom se gradova sve više osjećala potreba za posebnim vrstama škola koje bi odgovarale građanstvu. Tako cehovi otvaraju cehovske škole, trgovačka udruženja trgovačke, a gradska uprava magistratske škole. Zadatak škola bio je osposobiti za trgovačke i zanatske poslove i upravne službe. Kako se mijenjalo društvo, tako se mijenjalo i strukovno obrazovanje. U školi industrijskog društva učenici su se pripremali za relativno stalna radna mjesta na kojima se nije tražila velika kreativnost, već poslušnost, pouzdanost, marljivost i nekritičnost. Pripremali su se za poslove koji su uglavnom bili jednostavni i bez velikih zahtjeva. Danas u društvu sve više orijentiranom na pojedinca kao glavni izazov strukovnog obrazovanja nameće se spremnost strukovnog obrazovanja da opremi mlade ljude vještinama i kompetencijama koje će im omogućiti pristup i učvršćivanje pozicije na tržištu rada te napredovanje unutar njega uz istovremeno održavanje svoje zapošljivosti¹. Zapošljivost pojedinca izgrađuje se na sustavu cjeloživotnog obrazovanja, a temelji za cjeloživotno obrazovanje postavljaju se kroz formalni sustav obrazovanja, prvenstveno osnovno i

¹ Zapošljivost obuhvaća znanja, stručnost i sposobnost da osoba dobije i zadrži posao, profesionalno napreduje, pronađe drugi posao ako je otpuštena, odnosno uđe na tržište rada u raznim razdobljima svog radnog i životnog ciklusa



srednjoškolsko obrazovanje. Zapošljivost se ne odnosi samo na stručne i akademske vještine pojedinca. Pojedinci jednako trebaju i odgovarajuće i svrsishodne informacije s tržišta rada da bi mogli donijeti informirane odluke o alternativama i prilikama koje im se na tom istom tržištu nude. Također im može biti potrebna pomoć u raspoznavanju kada im takva informacija može biti korisna, kao i kako interpretirati takve informacije i pretvarati ih u upotrebljivo znanje. Možemo reći da za pojedinca zapošljivost ovisi o njegovu kapitalu, odnosno znanjima, vještinama i stavovima koje posjeduje; zatim o načinu na koji upotrebljava ono što posjeduje, kao i načinu na koji je ono što posjeduje sposoban predstaviti na tržištu rada te o sposobnosti spoznavanja i razumijevanja konteksta unutar tržišta rada.

UNESCO (1997) određuje strukovno obrazovanje kao obrazovanje koje je u osnovi dizajnirano za postizanje praktičnih vještina, znanja i razumijevanja potrebnog za zaposlenje u određenom zanimanju ili djelatnosti ili grupi zanimanja ili djelatnosti. Uspješan završetak strukovnog programa dovodi do kvalifikacije koja je priznata na tržištu rada.

Strukovno obrazovanje se u većini zemalja izvodi kroz različite vidove: unutar školskog sustava, odnosno u strukovnim školama; unutar sustava naukovanja, odnosno učenje bazirano na radu u stvarnom radnom okruženju te kroz specijalne programe obrazovanja (najčešće za učenike s posebnim potrebama ili za učenike kojima prijeto rano napuštanje školovanja).

Studije u više zemalja pokazale su kako je kod radnika sa strukovnim obrazovanjem veća vjerojatnost da će izgubiti posao, manja vjerojatnost da će pronaći novi posao, te da su više podložni smanjenju plaće u usporedbi s radnicima s općim srednjoškolskim obrazovanjem (Boeri, 2000). Autori tumače taj nalaz time da su se radnici s općim obrazovanjem mogli bolje prilagoditi naglim promjenama na tržištu rada upravo zbog svoje nespecijaliziranosti i u pravilu veće razine obrazovanja, odnosno bolje razvijenih transverzalnih kompetencija. Tržište rada i zahtjevi koji se postavljaju pred radnike drastično su se promijenili, a pitanje je koliko brzo te promjene mogu pratiti škole, posebice strukovne jer se tu promjene ipak događaju najbrže². Kao primjer možemo

² UNESCO-ovo ispitivanje o brzini promjena u pojedinim djelatnostima, provedeno 60-tih godina XX stoljeća, pokazalo je da se odgojno obrazovni sustavi mijenjaju najsporije, sporije od njih mijenja se samo Crkva.



navesti da za zanimanje tokara više nisu potrebne vještine rezbarenja ručnim alatom (što je prije nekoliko desetaka godina bio osnovni zahtjev za obavljanje tog zanimanja), već sposobnost upravljanja računalno kontroliranim tokarskim strojevima, informatička pismenost, razumijevanje tehnološkog procesa, nadgledanje i otklanjanje problema u proizvodnom procesu koji je većim dijelom automatiziran te sposobnost učenja i prilagodbe novim tehnologijama.

Vranković i sur. (2009) analizirali su razvojne planove 136 srednjih strukovnih škola u Republici Hrvatskoj te su kao najznačajnije ključne točke razvoja srednjih strukovnih škola izdvojeni: 1) materijalni uvjeti, radni uvjeti i školska oprema (71,97%), 2) kvaliteta nastave (71,97%), 3) visokostručni nastavnici koji se trajno usavršavaju (44,70%), 4) organizacija razreda i funkcioniranje škole (30,3%) te 5) suradnja s različitim dionicima u odgojnoobrazovnom procesu (23,48%). Kao najmanje značajne točke razvoja izdvojene su: samovrednovanje (3,03%), sudjelovanje učenika na natjecanjima (4,55%), vanjska evaluacija (5,30%) te kvaliteta učeničke prakse (5,30%). Ovi rezultati pokazuju da škole možda nedovoljno potiču uspjeh i izvrsnost učenika izvan nastave kao i samopropitivanje koje bi trebalo biti poticaj za bolji i kvalitetniji rad. Smatraju da su za razvoj škole uglavnom važni materijalno tehnički i ljudski resursi. Oni su sigurno preduvjet, ali ipak samo sredstvo za postizanje cilja strukovnog obrazovanja – obrazovan i zapošljiv pojedinac.

Strukovno obrazovanje u Republici Hrvatskoj

Strateški i zakonodavni okvir sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja

Nova petogodišnja strategija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje Europske unije, država kandidatkinja te EEA država usvojena je 30. studenoga 2020. godine pod imenom Deklaracija iz Osnabrücka o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju kao faktoru koji pospješuje oporavak i prijelaz na digitalnu i zelenu ekonomiju za razdoblje od 2021. do 2025. godine.

Deklaracija predstavlja niz političkih prioriteta u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za razdoblje 2021.-2025., čime se nadovezuje na Preporuku Vijeća o



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost, usvojenu istog dana.

Kao glavne ciljeve Deklaracija navodi sljedeće 4 točke:

1. Otpornost i izvrsnost kroz kvalitetno, inkluzivno i fleksibilno strukovno obrazovanje i osposobljavanje

Naglašavajući važnost kvalitete i inkluzivnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja ojačat će se provedba prvog načela Europskog stupa socijalnih prava prema kojem svaka osoba ima pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi održala i stekla vještine s pomoću kojih može u potpunosti sudjelovati u društvu i uspješno prelaziti s jednog radnog mjesta na drugo na tržištu rada.

2. Uspostavljanje nove kulture cjeloživotnog učenja – značaj kontinuiranog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i digitalizacije

Deklaracija ističe važnost uloge nastavnika u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te njihovog kontinuiranog stručnog usavršavanja. Stoga je važno osigurati bolju suradnju između strukovnih škola i tvrtki, ne samo da bi se osigurala kvalitetna mjesta za naukovanje učenika, već i da bi se podržao profesionalni razvoj nastavnika i trenera stručnih škola u tvrtkama.

3. Održivost – zelena poveznica u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju

Deklaracija posebnu pozornost skreće na poveznicu između digitalizacije i održivosti te naglašava da i inicijalno i kontinuirano strukovno obrazovanje i osposobljavanje trebaju nastojati ugrađivati vještine za održivost u svoje prakse.

4. Europsko područje obrazovanja i osposobljavanja te međunarodno strukovno obrazovanje i osposobljavanje

Deklaracija posebno ističe važnost uključivanja socijalnih partnera u reformu sustava strukovnog obrazovanja te značaj takve vrste suradnje za ostvarivanje gore navedenih ciljeva.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

U Republici Hrvatskoj strukovno obrazovanje i osposobljavanje je uređeno nizom strateških dokumenata i zakonodavnim okvirom u kojem su najznačajniji: Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN 124/2014), Program razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja 2016.-2020. te Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/2008, 86/2009, 92/2010, 105/2010, 90/2011, 5/2012, 16/2012, 86/2012, 126/2012, 94/2013, 152/2014, 68/2018, 98/2019, 64/2020) i Zakon o strukovnom obrazovanju (Narodne novine, broj 30/2009, 24/2010, 22/2013, 25/2018).

Od ostalih značajnih dokumenta osvrnuti ćemo se i na slijedeće: Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (NOK), Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje, Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (Narodne novine, broj 22/2013, 41/2016, 64/2018, 47/2020), Zakon o obrtu (Narodne novine, broj 143/2013, 127/2019, 41/2020).

Donošenjem *Strategije razvoja strukovnog obrazovanja 2008. - 2013.* u Republici Hrvatskoj započeo je proces modernizacije i reforme strukovnog obrazovanja, a riječ je o procesu koji traje od 2006. godine, postupnom izgradnjom kapaciteta, resursa, strategija i politika u skladu s preporukama Kopenhaškog procesa. Poduzet je čitav niz mjera usmjerenih na modernizaciju i jačanje kvalitete strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Republici Hrvatskoj. Jačali su se mehanizmi povezanosti strukovnog obrazovanja s potrebama tržišta rada (sektorska vijeća), kroz razvoj i uvođenje novih alata (profili sektora, standardi zanimanja, standardi kvalifikacija), a temeljem njih modularnih i na ishodima učenja utemeljenih strukovnih kurikuluma. Unaprijeđen je sustav osiguranja kvalitete i uvedeno je samovrednovanje u ustanove za strukovno obrazovanje. Snažno se poticao razvoj partnerstva ustanova za strukovno obrazovanje i lokalnih dionika. Strateško određivanje strukovnog obrazovanja nastavljeno je kroz Strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije te iz nje proizašlom Programu razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja 2016.-2020.

Osnovno načelo na kojem se zasniva **Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije** (NN 124/2014) jest autonomija svih institucija u području obrazovanja, kao i autonomija svih djelatnika. Da bi se to ostvarilo, potrebno je stvoriti preduvjete. Prvo, treba jasno dogovoriti ishode svakoga pojedinog segmenta obrazovanja. Hrvatski kvalifikacijski okvir u tom je smislu važan alat. Drugi je preduvjet postojanje sustava osiguravanja kvalitete, kojim će se provjeravati uspješnost obrazovnih procesa dok je



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

važan preduvjet autonomije djelatnika podizanje razine njihovih kompetencija unapređivanjem sustava inicijalnog obrazovanja i stalnoga stručnog usavršavanja. Strategija u dijelu koje se odnosi na srednjoškolski odgoj i obrazovanja sadrži smjernice za preobrazbu i trajno unapređivanje odgoja i obrazovanja kao nositelja razvoja ljudskih potencijala. Predložena vizija odgoja i obrazovanja u središte procesa stavlja dijete/učenika kojemu sustav odgoja i obrazovanja osigurava najbolje moguće uvjete i podršku za uspješno učenje i cjelovit osobni razvoj. Jedna od temeljnih namjera Strategije jest inicirati i osigurati uvjete za razvoj odgojno-obrazovnih ustanova u organizacije koje kontinuirano i odgovorno skrbe o svojoj kvaliteti (između ostaloga i kreiranjem i iskušavanjem novih oblika rada). Stoga je nužno osjetno smanjiti normiranost njihova rada radi postizanja optimalne razine autonomije, odnosno davanja većih ovlasti odgojno-obrazovnim radnicima i ustanovama u odlučivanju o kurikulumu, ali i o organizaciji poučavanja, učenja i rada škole u cjelini. Strategija navodi slijedeće u pogledu strukovnog obrazovanja: „Hrvatsko strukovno obrazovanje karakterizira i velik broj različitih programa te njihova uska specijaliziranost. Važno je naglasiti i razmjerno rano usmjeravanje učenika za odabir specifičnog zanimanja, što je posebno izraženo kod odabira uže profiliranih zanimanja kojima se stječe vrlo uzak skup znanja i vještina. Dok je dio strukovnog obrazovanja u skladu s preporukama EU-a oslonjen na učenje na radnom mjestu (prije svega kroz strukovno obrazovanje za obrtništvo), u većem dijelu sustava obrazovanje učenika odvija se isključivo u odgojno-obrazovnim ustanovama bez znatnijeg dodira sa svijetom rada. Usvajanjem HKO-a i razvojem novih kurikuluma za stjecanje pojedinih kvalifikacija u strukovnom obrazovanju (ASOO) temeljenih na ishodima učenja, učinjeni su prvi koraci u kvalitativnoj promjeni ovog dijela sustava. S obzirom na složenost i specifičnost sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, po usvajanju ove Strategije izradit će se zaseban Program razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kojim će se detaljnije definirati načini realizacije postavljenih strateških smjernica“.

Među prioritetima reforme obrazovanja u Strategiji se naglašava fleksibilnost strukovnog obrazovanja kroz izbornost i modularnost, osiguravanje općeg obrazovanja i stjecanje ključnih kompetencija kao temelja za daljnje obrazovanje i cjeloživotno učenje. Također, predviđa se uvođenje učenja temeljenog na radu u svim programima strukovnog obrazovanja kako bi se učenicima olakšao prelazak iz sustava obrazovanja u svijet rada.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Donošenjem **Programa razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja 2016.-2020.** Republika Hrvatska definirala je viziju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja do 2020. godine koje će biti usmjereno na kvalitetu i učinkovitost, koje će biti privlačno, inovativno, relevantno, povezano s tržištem rada te koje će omogućiti stjecanje kompetencija za osobni i profesionalni razvoj te nastavak obrazovanja i cjeloživotno učenje.

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje planirano je, provedeno i vođeno sljedećim načelima:

- **Osiguranja kvalitete**, kojom će se povećati transparentnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, ojačati povjerenje u sustav i cjeloživotno učenje
- **Partnerstva**, kojima će se osigurati i poticati uključenost svih dionika u sve faze planiranja, provedbe i praćenja provedbe strukovnog obrazovanja i osposobljavanja
- **Inkluzivnosti**, kojom će se jačati važna uloga strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u smanjivanju rizika socijalne isključenosti ranjivih i podzastupljenih skupina
- **Relevantnosti**, koja će osigurati utemeljenost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na analizama potreba tržišta rada, nastavka obrazovanja kao i osobnog razvoja
- **Usmjerenosti** na ishode učenja i razvoj kompetencija za uspješno uključivanje na tržište rada i cjeloživotno učenje
- **Koherentnosti** s različitim razinama i vrstama odgoja i obrazovanja.

Republika Hrvatska obavezala se razvijati visokokvalitetno i dostupno inicijalno strukovno obrazovanje i osposobljavanje koje društvo, a prije svega učenici i njihovi roditelji prepoznaju kao privlačnu opciju koja im pruža stjecanje ključnih i specifičnih strukovnih kompetencija. Provedbu ovakvog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja trebala su pratiti ulaganja u visokokvalitetnu, svrsishodnu te racionalnu infrastrukturu i objekte temeljem relevantnosti strukovnih kvalifikacija na tržištu rada i definiranim putovima za nastavak obrazovanja i osposobljavanja. Ključnu ulogu u provedbi imali bi visokokvalificirani nastavnici kojima bi se pružala trajna podrška u profesionalnom razvoju. Stavljene su naglasak na razvijanju fleksibilnog i inkluzivnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja temeljeno na



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

ishodima učenja, inovativnim metodama učenja i poučavanja te na partnerstvu sa svim dionicima, a posebice poslodavcima. Naglasio se i razvoj transparentnog kvalifikacijskog sustava koji omogućuje stjecanje i prijenos ishoda učenja, priznavanje kvalifikacija i stečenih kompetencija u međunarodnoj mobilnosti te će se povećanje mogućnost međunarodne mobilnosti polaznika i nastavnika u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju

Uspješna provedba reforme strukovnog obrazovanja vezana je uz:

- uspostavu sustava osiguravanja kvalitete
- jačanje učenja temeljena na radu
- nastavak rada na modernizaciji strukovnih kurikuluma,
- jačanju suradnje s poslodavcima
- unaprjeđenju sustava stručnog usavršavanja nastavnika
- promociji strukovnog obrazovanja kao poželjnog budućeg zanimanja
- podizanje kvalitete rada i društvenoga ugleda nastavnika,
- unaprjeđenje razvojnog potencijala odgojno-obrazovnih ustanova,
- razvoj cjelovitog sustava potpore učenicima,
- školsku infrastrukturu

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/2008, 86/2009, 92/2010, 105/2010, 90/2011, 5/2012, 16/2012, 86/2012, 126/2012, 94/2013, 152/2014, 68/2018, 98/2019, 64/2020) određuje djelatnost osnovnog i srednjeg odgoja i obrazovanja u javnim ustanovama. Između ostalog, propisuje ciljeve odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj, u školskim ustanovama, pa tako i u strukovnim školama: 1) osigurati sustavan način poučavanja učenika, poticati i unapređivati njihov intelektualni, tjelesni, estetski, društveni, moralni i duhovni razvoj u skladu s njihovim sposobnostima i sklonostima, 2) razvijati učenicima svijest o nacionalnoj pripadnosti, očuvanju povijesno-kulturne baštine i nacionalnog identiteta, 3) odgajati i obrazovati učenike u skladu s općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, ljudskim pravima i pravima djece, osposobiti ih za življenje u multikulturalnom svijetu, za poštivanje različitosti i toleranciju te za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskom razvoju društva, 4) osigurati učenicima stjecanje temeljnih (općeobrazovnih) i stručnih kompetencija, osposobiti ih za život i rad u promjenjivom društveno-kulturnom kontekstu prema zahtjevima tržišnog



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

gospodarstva, suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija i znanstvenih spoznaja i dostignuća, 5) osposobiti učenike za cjeloživotno učenje.

Zakon o strukovnom obrazovanju (Narodne novine, broj 30/2009, 24/2010, 22/2013, 25/2018) temeljni je akt kojim se uređuje srednje strukovno obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje. Strukovno obrazovanje se definira kao proces stjecanja, vrednovanja i potvrde posjedovanja ishoda učenja koji provode ustanove za strukovno obrazovanje, a provodi se na temelju nacionalnoga kurikuluma za strukovno obrazovanje, sektorskih kurikuluma, strukovnih kurikuluma te kurikuluma ustanove za strukovno obrazovanje. Strukovnim obrazovanjem stječe se kvalifikacija određene razine, obujma, profila i kvalitete koja se dokazuje javnom ispravom te se omogućuje uključivanje na tržište rada ili nastavak obrazovanja. Navodi se kako je proces učenja temeljenog na radu sastavni i neodvojiv dio strukovnog obrazovanja i partnerski se provodi između ustanova za strukovno obrazovanje i poslodavaca te da se učenje temeljeno na radu provodi kod poslodavca i/ili u ustanovi za strukovno obrazovanje, koja može biti i regionalni centar kompetentnosti. Kao ciljeve strukovnog obrazovanja Zakon navodi slijedeće: omogućiti polaznicima stjecanje temeljnih i strukovnih kompetencija za dobivanje kvalifikacija potrebnih tržištu rada, za daljnje obrazovanje te cjeloživotno učenje, a u funkciji osobnog razvoja te gospodarskog i općeg razvoja društva; osigurati međunarodnu usporedivost strukovnih kvalifikacija te osigurati razvoj otvorenih kurikuluma.

Izmjenama i dopunama Zakona o strukovnom obrazovanju iz 2018. godine predviđeno je uspostavljanje **regionalnih centara kompetentnosti** te uvođenje **nacionalnog i sektorskih kurikuluma za strukovno obrazovanje**.

Zakon o obrtu (Narodne novine, broj 143/2013, 127/2019, 41/2020) definira obrazovanje i osposobljavanje za obavljanje vezanih obrta. Strukovno obrazovanje za stjecanje kvalifikacija za vezane obrte izvodi se prema strukovnom kurikulumu koji se sastoji od općeobrazovnog i strukovnog dijela. Općeobrazovni dio strukovnog kurikuluma izvodi se u ustanovi za strukovno obrazovanje, koja može biti i regionalni centar kompetentnosti, a strukovni dio strukovnog kurikuluma izvodi se u ustanovi za strukovno obrazovanje, ustanovi za obrazovanje odraslih, kod obrtnika ili u pravnoj osobi (trgovačko društvo, ustanova, zadruga i udruga koja obavlja gospodarsku djelatnost). Strukovni dio strukovnog kurikuluma provodi se naukovanjem. Za izvođenje naukovanja obrtnik ili pravna osoba trebaju posjedovati dozvolu (licenciju)



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

koju izdaje Hrvatska obrtnička komora. Obrtnik i pravna osoba koji učenika primaju na naukovanje sklapaju s njim, odnosno s njegovim roditeljem ili skrbnikom ako učenik nije punoljetan, ugovor o naukovanju u pisanom obliku. Strukovno obrazovanje za stjecanje kvalifikacija za vezane obrte završava izradom i obranom završnog rada u organizaciji i provedbi ustanove za strukovno obrazovanje. Sastavni dio obrane završnog rada je naučnički ispit koji uključuje izvedbu radne probe u okviru složenijeg ispitnog zadatka kojim se provjeravaju praktične vještine te razina samostalnosti i odgovornosti za potrebe obavljanja poslova određenog obrta u skladu sa standardom kvalifikacije.

Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (NOK), donesen u srpnju 2011. godine, omogućio je da se sve sastavnice sustava smisleno i skladno povežu u jednu međusobno povezanu cjelinu. Temeljno je obilježje Nacionalnoga okvirnoga kurikuluma prelazak na kompetencijski sustav i učenička postignuća (ishode učenja) za razliku od (do)tadašnjega usmjerenoga na sadržaj. Također, određena su očekivana učenička postignuća za odgojno-obrazovna područja po ciklusima.

Zakonom o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (2013.) uspostavljen je Hrvatski kvalifikacijski okvir (HKO) kojim se uređuje njegova provedba te utvrđuje povezivanje HKO-a s EKO-om i QF-EHEA-om te, posredno, s nacionalnim kvalifikacijskim sustavima drugih zemalja. Hrvatski kvalifikacijski okvir instrument je uređenja sustava kvalifikacija u Republici Hrvatskoj koji osigurava jasnoću, pouzdanost, prohodnost i kvalitetu te pristupanje stjecanju kvalifikacija. Razvoj strukovnog obrazovanja treba se odvijati u skladu s alatima i postupcima razvijenima kroz HKO. Zakon o HKO-u uveo je nove mehanizme za osiguravanje povratnih informacija između tržišta rada i obrazovanja. Kao što je i predviđeno ovim Zakonom, Ministarstvo znanosti i obrazovanja je osnovalo sva sektorska vijeća relevantna za strukovno obrazovanje i osposobljavanje 2017. godine. Isto tako donesene su metodologije za povezivanje strukovnih kurikuluma s potrebama tržišta rada.

Temeljem prethodno spomenutih dokumenata 2018. godine izrađen je i usvojen **Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje** koji određuje svrhu, vrijednosti, ciljeve, sadržaje, procese učenja i poučavanja, organizaciju i načine vrednovanja učeničkih postignuća, kompetencija i kvalifikacija u sustavu strukovnog obrazovanja RH. Svrha je Nacionalnog kurikuluma za strukovno obrazovanje određivanje



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

zajedničkog okvira strukovnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Nacionalni kurikulum potiče kontinuirani razvoj strukovnog obrazovanja u skladu s razvojnim ciljevima hrvatskog gospodarstva. Prema njemu svrha strukovnog obrazovanja je stjecanje kompetencija potrebnih za određene kvalifikacije temeljenih na potrebama svijeta rada, na relevantnim nacionalnim strategijama razvoja gospodarstva te na mogućnosti nastavka obrazovanja.

Drugi korak u procesu provedbe reforme u strukovnom obrazovanju jest izrada i primjena sektorskih kurikuluma, a osnovu za izradu sektorskih kurikuluma čine Okvirni nacionalni kurikulum i Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje te metodologija i smjernice HKO-a, kroz izradu standarda zanimanja i standarda kvalifikacija.

Provedba strukovnog obrazovanja

Obrazovanje u strukovnim školama traje od jedne do pet godina, a trajanje ovisi o vrsti obrazovnog programa, odnosno strukovnog kurikuluma za određeno zanimanje ili kvalifikacije. Po završetku strukovne škole moguće se uključiti na tržište rada ili, uz određene uvjete, nastaviti obrazovanje na srednjoškolskoj razini ili na visokim učilištima.

Strukovnim obrazovanjem stječu se znanja, vještine i kompetencije potrebne tržištu rada s ciljem priznavanja kvalifikacija koje također pružaju mogućnost napretka u budućem obrazovanju.

Učenici koji su završili obrazovni program u trajanju od tri, četiri ili pet godina stječu srednju razinu obrazovanja, a učenici koji su završili obrazovni program u trajanju do dvije godine stječu nižu razinu srednjeg obrazovanja.

Četverogodišnji i petogodišnji programi obrazovanja, odnosno strukovni kurikulumi, u pravilu su programi tehničkog profila u 83 obrazovna programa. Pohađa ih 85.370 učenika što je 62,8% ukupnog broja učenika strukovnog obrazovanja, odnosno 44,5% ukupne srednjoškolske populacije. Srednje obrazovanje učenika u četverogodišnjim i petogodišnjim strukovnim programima obrazovanja završava izradom i obranom završnog rada u organizaciji i provedbi škole.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Po završetku obrazovanja učenici se mogu zaposliti ili nastaviti obrazovanje na višim razinama, uz uvjet polaganja ispita državne mature.

Trogodišnji programi obrazovanja pripremaju učenike za rad u industriji, gospodarstvu i obrtništvu u 93 obrazovna programa. Pohađa ih 49.560 učenika, što je 36,5% ukupnog broja učenika strukovnog obrazovanja, odnosno 25,9% ukupne srednjoškolske populacije. Primarni cilj je priprema učenika za rad u određenom zanimanju, uz naglasak na brzo uključivanje na tržište rada. Poslodavac mora učeniku osigurati potrebne uvjete za stjecanje propisanih kompetencija i omogućiti mu kvalitetu izvršenja praktične nastave, sukladno nastavnom planu i programu za određeno zanimanje. To znači da poslodavac mora učeniku odrediti mentora koji je u radnom odnosu kod njega te koji ima odgovarajuću kvalifikaciju i pedagoške kompetencije.

Trogodišnji programi redovitog strukovnog obrazovanja imaju iste uvjete upisa i završetka, kao i mogućnosti prijelaza u visoko obrazovanje te se nude kao:

- programi za industrijska i obrtnička zanimanja u školi. Industrijski strukovni programi pripremaju za industrijska zanimanja, kao što je npr. CNC operater; obrtnički strukovni programi pripremaju za obrtnička zanimanja, kao što je stolar;
- programi naukovanja, u Hrvatskoj pod nazivom „jedinstveni model obrazovanja“, (dalje u tekstu JMO) koji se provode od 2004./2005.

Pružatelji naukovanja su poslovni subjekti, kao npr. obrtničke radionice ili trgovačka društva, ustanove ili zadruge, koji su licencirani za praktičnu nastavu i vježbe naukovanja. Kako bi dobili licencu, pružatelji naukovanja moraju učenicima osigurati uvjete za stjecanje kompetencija u stvarnom radnom okruženju, uključujući dodjeljivanje mentora s odgovarajućim kvalifikacijama i pedagoškim kompetencijama. Učenici upisani u JMO program imaju status redovitih učenika i naučnika. Uvjeti za upis uključuju završeno osnovno obrazovanje i dokazanu zdravstvenu sposobnost za određeno zanimanje; pronalazak i sklapanje ugovora o naukovanju s licenciranim pružateljem naukovanja mora biti osiguran u prvom polugodištu. Po završetku programa i primitku svjedodžbe o završnome radu, polaznici JMO programa mogu polagati i pomoćnički ispit. Također se mogu prijaviti i položiti majstorski ispit nakon dvije godine radnog iskustva.



JMO programi bilježe stalni pad broja učenika pri čemu se broj i udio učenika u svim programima JMO-a gotovo prepolovio u posljednjih šest godina. Tome može biti i razlog što iako postoji, mogućnost pristupa višim razinama obrazovanja se u praksi široko ne ostvaruje. Polaznicima JMO programa vrlo je teško nastaviti s obrazovanjem: škole su izvijestile da tek oko 10 % njihovih učenika trećeg razreda nastavlja sa školovanjem (CEDEFOP, 2020.).

Srednje obrazovanje učenika u trogodišnjim strukovnim programima obrazovanja završava izradom i obranom završnog rada.

Također, po završetku svoga obrazovanja učenik se može zaposliti ili steći višu razinu kvalifikacije nastavljajući obrazovanje na višoj razini srednjeg obrazovanja uz polaganje dopunskih i/ ili razlikovnih ispita, a uz ispunjavanje određenih uvjeta i na visokim učilištima.

Dvogodišnji programi obrazovanja usmjereni su na manje složena zanimanja te su po organizaciji i načinu izvođenja slični trogodišnjim programima, s manjim udjelom općeobrazovnih i strukovno - teorijskih znanja iz određenog područja, ali s naglaskom na stjecanje bitnih praktičnih vještina za obavljanje manje zahtjevnijih poslova i radnih zadataka kako bi učenika pripremili za rad u određenom zanimanju.

Programi ciljaju uglavnom mlade u riziku od ranog napuštanja obrazovanja i osposobljavanja. Učenici s teškoćama mogu upisati prilagođene dvogodišnje strukovne programe koji se mogu produžiti do tri godine. Ovi programi predstavljaju slabije zastupljene načine stjecanja strukovnih kvalifikacija, s vrlo malim brojem upisanih učenika

Srednje obrazovanje učenika u do dvogodišnjim strukovnim programima obrazovanja završava izradom i obranom završnog rada. Također, po završetku svoga obrazovanja, učenik se može zaposliti ili steći višu razinu kvalifikacije nastavljajući obrazovanje na višoj razini srednjeg obrazovanja uz polaganje dopunskih i/ ili razlikovnih ispita.

Strukovno obrazovanje organizirano je u 14 obrazovnih sektora prema Odluci o uspostavi obrazovnih sektora Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Ti sektori su sljedeći: Strojarstvo brodogradnja i metalurgija, Elektrotehnika i računalstvo, Geologija, rudarstvo, nafta i kemijska tehnologija, Ekonomija, trgovina i poslovna



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

administracija, Turizam i ugostiteljstvo, Poljoprivreda, prehrana i veterina, Šumarstvo, prerada i obrada drva, Graditeljstvo i geodezija, Promet i logistika, Grafička tehnologija i audiovizualne tehnologije, Tekstil i koža, Zdravstvo, Osobne, usluge zaštite i druge usluge, te Umjetnost.

Uz postojeći oblik naukovanja (programe JMO-a), Ministarstvo znanosti i obrazovanja pokrenulo je eksperimentalnu provedbu dualnog obrazovanja u školskoj godini 2018./2019.

Prema podacima Eurostata Hrvatska ima jedan od najvećih udjela učenika na višoj srednjoškolskoj razini strukovnoga obrazovanja u Europi (69,6 % u 2017. godini). Ministarstvo znanosti i obrazovanja razvija politiku obrazovanja u kojoj traži smanjenje udjela učenika u strukovnom obrazovanju na 60 % do 2024. godine u korist općeg obrazovanja.

Predviđanje budućih potreba za vještinama

Predviđanje budućih potreba za vještinama (kompetencijama) važan je alat kako za strukovno obrazovanje tako i poslodavce i njihove buduće zaposlenike. Omogućava svakom od navedenih dionika strukovnog obrazovanja bolju prilagodbu i kvalitetniji rad. Strukovno obrazovanje kroz prepoznavanje potrebnih budućih kompetencija mogu prilagođavati obrazovne programe, poslodavci kroz poznavanje budućih potreba za vještinama mogu ulagati u učenje i razvoj zaposlenika, a pojedincu takvo saznanje može biti polazište za mogućnosti učenja i razvoja.

U Republici Hrvatskoj pokušava se razviti sustav predviđanja budućih potreba za vještinama prvenstveno kroz Hrvatski kvalifikacijski okvir te njegove podregistre, podregistar Standarda zanimanja i podregistar Standarda kvalifikacija. Iako zakon o HKO – u postoji od 2013. godine do sada je upisan jako mali broj standarda zanimanja (manje od 100 u veljači 2021.) te svega 10 standarda kvalifikacija.

Uredba Vlade Republike Hrvatske o praćenju, analizi i predviđanju potreba tržišta rada za pojedinim zvanjima, te izradi i uzimanju u obzir preporuka za obrazovnu upisnu politiku (Narodne novine 93/10) je prvi regulirani pokušaj predviđanja potreba na tržištu rada. Temeljem navedene Uredbe područne službe i uredi Hrvatskog zavoda za



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

zapošljavanje, uz koordinaciju od strane Središnjeg ureda, provode analizu i prognozu potreba tržišta za pojedinim zvanjima, te izrađuju preporuke za obrazovnu upisnu politiku.

Analiza i prognoza potreba tržišta rada za pojedinim zvanjima provodi se na osnovi statističkih podataka i relativnih pokazatelja o zapošljavanju nezaposlenih osoba prema obrazovnom programu koji su završile, podataka o nedostatku radnika pojedinih zvanja dobivenih anketom poslodavaca, te kvalitativnih dojmova savjetnika stečenih iskustvom posredovanja pri zapošljavanju. Na temelju relativnog položaja pojedinih zvanja u prethodnom razdoblju radi se prognoza njihovog položaja u budućnosti. Osim toga, u obzir se uzimaju strategije i planovi gospodarskog razvoja odnosno razvoja pojedinih sektora na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Na osnovi prognoziranog položaja pojedinih zvanja na tržištu rada izrađuju se preporuke u pogledu povećanja ili smanjenja broja upisanih učenika i studenata u pojedine obrazovne programe. Pri tome se u obzir uzimaju i podaci o broju već upisanih učenika i studenata u pojedine obrazovne programe te promjene upisnih kvota za srednje škole i visoka učilišta tijekom protekle godine. Analize, prognoze i preporuke izrađuju se na razini lokalnih tržišta rada kako su ih odredile područne službe i uredi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Lokalna tržišta rada uglavnom su županije, ali mogu biti i dijelovi županija, te pojedinačni gradovi ili općine.

Preporuke imaju kvalitativni karakter. Preporuča se povećanje ili smanjenje broja upisanih i stipendiranih učenika i studenata u pojedinim obrazovnim programima, ali se ono ne određuje kvantitativno. S druge strane, budući da se preporuke izrađuju i upućuju svake godine, opetovanom pojavljivanju pojedinih obrazovnih programa treba pridavati sve veću težinu i uzimati ga u obzir sve ozbiljnije prilikom donošenja odluka. Promjene obrazovne upisne politike i politike stipendiranja na temelju preporuka Hrvatskog zavoda za zapošljavanje imaju za cilj pridonijeti usklađivanju obrazovanja s potrebama tržišta rada odnosno umanjiti strukturnu neusklađenost između ponude rada i potražnje za radom, što je jedan od glavnih dugoročnih problema hrvatskog tržišta rada.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Standardi zanimanja i standardi kvalifikacija

Standardima se nastoji osigurati da se strukovni kurikulumi vode potražnjom i da su usklađeni s potrebama tržišta rada za kvalifikacijama i kompetencijama.

Proces modernizacije i reforme kvalifikacijskog sustava u Republici Hrvatskoj provodi se kroz Hrvatski kvalifikacijski okvir (HKO), kojim se uspostavlja mehanizam za prepoznavanje nesklada između ponude i potražnje za radom na razini kompetencija.

Zakonom o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (Narodne novine, broj 22/2013 i 64/2018) te Pravilnikom o Registru Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (Narodne novine, broj 62/2014) definirane su uloge relevantnih ministarstava u HKO-u, koji je predviđen kao mehanizam za utvrđivanje stvarnih potreba tržišta rada i potpora izradi relevantnih obrazovnih programa. Njime se uređuje cjelokupni sustav kvalifikacija na svim obrazovnim razinama u Republici Hrvatskoj te povezanost s tržištem rada, a sam proces počinje izradom standarda zanimanja. Standardi zanimanja i procesi te alati koji su potrebni za njihovu izradu i vrednovanje u nadležnosti su Ministarstva rada i mirovinskoga sustava. Standard zanimanja je dokument u kojem su jasno iskazani ključni poslovi i kompetencije potrebne za određeno zanimanje te skupovi kompetencija koji će se povezati sa skupovima ishoda učenja u standardu kvalifikacije, ukoliko je svrha kvalifikacije vezana uz zapošljavanje, odnosno tržište rada.

HKO se povezuje s Europskim kvalifikacijskim okvirom obrazovanja te se time olakšava mobilnost građana u svrhu obrazovanja na europskom obrazovnom prostoru te mobilnost i konkurentnost hrvatskih radnika na europskom tržištu rada. Povezivanje i usporedba s drugim obrazovnim sustavima u Europi također doprinosi osiguravanju kvalitete hrvatskog obrazovnog sustava sukladno potrebama gospodarskog razvoja, lakše mobilnosti, socijalne uključenosti i ravnomjernog razvoja. HKO ima ključnu ulogu u jačanju konkurentne prednosti hrvatskoga gospodarstva koja se temelji na ljudskim potencijalima, osiguravanju uvjeta za jednaku dostupnost cjeloživotnom obrazovanju te jednostavnosti prepoznavanja i priznavanja inozemnih kvalifikacija u Republici Hrvatskoj i hrvatskih kvalifikacija u inozemstvu. Očekuje se da će sve navedeno unaprijediti doseg i povećati mogućnosti sudionika na tržištu rada, kako regulatora zaduženih za praćenje i upravljanje alatima tržišta rada, tako i onih koji nude ili traže određeni posao.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Smjernice za izradu standarda zanimanja definira ministarstvo nadležno za rad, a smjernice za izradu standarda kvalifikacija ministarstvo nadležno za obrazovanje.

Standard zanimanja rezultat je dogovora između svih relevantnih dionika na tržištu rada i obrazovanja o optimalnom sadržaju pojedinog zanimanja te o znanjima i vještinama uz pripadajuću samostalnost i odgovornost (kompetencijama).

Izrada standarda zanimanja se zasniva na hipotezi da obrazovni programi trebaju sadržavati ishode učenja koji su temelj za podršku ključnim poslovima na različitim radnim mjestima. Kako bi se definirali pravilni ishodi učenja potrebna je ulazna informacija o ključnim poslovima te znanjima i vještinama potrebnim za obavljanje tih poslova od strane stručnjaka / poslodavaca koji poznaju radne procese na pojedinom radnom mjestu i u zanimanju.

Kako bi se mogao izraditi standard zanimanja potrebno je slijediti Metodologiju izrade standarda zanimanja propisanu od strane Ministarstva rada, mirovinskoga sustava obitelji i socijalne politike. Metodologija između ostalih koraka uključuje obrazloženje opravdanosti zanimanja za koje se želi izraditi standard zanimanja kroz stratešku, sektorsku i analitičku utemeljenost zanimanja te utemeljenost na pokazateljima tržišta rada za to zanimanje (ukoliko se radi o novom zanimanju opravdanost se radi na temelju srodnog / srodnih zanimanja ili podataka o tom zanimanju u nekim drugim državama – ako su dostupni).

Osim navedenog, potrebno je provesti i Anketu o standardu zanimanja koja ima svoja pravila i načine provođenja kroz definiranje inicijalne Ankete od strane stručnjaka koji jako dobro poznaju zanimanje, preko popunjavanja Ankete kroz fokus grupe s poslodavcima i zaposlenicima u predmetnom zanimanju do objedinjavanja i definiranja konačnog seta ključnih poslova, znanja, vještina i kompetencija potrebnih za određeno zanimanje.

Nakon svih tih koraka, radi se prijedlog za upis standarda zanimanja u Registar Hrvatskog kvalifikacijskog okvira koji sadrži sve prije navedeno.

Standardom kvalifikacije određuje se sadržaj i struktura određene kvalifikacije, a uključuje sve podatke za određivanje: razine kvalifikacije, obujma kvalifikacije (broj bodova ECVET) i profila kvalifikacije (ishodi učenja) kao i podatke koji su potrebni za



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

osiguravanje i unapređenje kvalitete kvalifikacije (minimalni zajednički ishodi učenja koji trebaju biti sadržani u svakom programu koji se povezuje s tim standardom kvalifikacije).

Elementi standarda kvalifikacije propisani su Pravilnikom o Registru HKO-a i sadrže: opće podatke, opis standarda kvalifikacije te prijedlog skupova ishoda učenja. Naziv kvalifikacije mora odražavati smisao kvalifikacije te jasno i transparentno sadržavati što je moguće više informacija o svim karakteristikama kvalifikacije. Opis standarda kvalifikacije sadrži: prijedlog HKO razine kvalifikacije za koju se predlaže standard, prijedlog minimalnog obujma kvalifikacije, klasa kvalifikacije za koju se predlaže standard (cjelovita ili djelomična), popis skupova ishoda učenja, uvjeti za pristupanje stjecanju kvalifikacije, uvjeti za stjecanje kvalifikacije. Skup ishoda učenja čini najmanji cjelovit skup povezanih ishoda učenja iste razine, obujma i profila. Ishodi učenja su kompetencije koje je osoba stekla učenjem i dokazala nakon postupka učenja. Svaki skup ishoda učenja sadrži: naziv skupa ishoda učenja, razinu koju skup ishoda učenja ima u HKO-u, obujam, popis ishoda učenja, uvjete za pristupanje stjecanju skupa ishoda učenja, materijalne i kadrovske uvjete potrebne za stjecanje skupa ishoda učenja, materijalne i kadrovske uvjete potrebne za vrednovanje skupa ishoda učenja, te postupak i primjere vrednovanja svih ishoda učenja unutar predloženog skupa ishoda učenja.

Standardi strukovnih kvalifikacija prenose vještine i znanja utvrđene standardima zanimanja u ishode učenja i kriterije vrednovanja polaznika.

Profesionalno usmjeravanje

Rezolucija Europskog vijeća iz 2008. ističe kako profesionalno usmjeravanje u okviru obrazovnog procesa pomaže učenicima da donose kvalitetnije odluke o budućim zanimanjima, ali isto tako sprječava prerano napuštanje škole i potiče nastavak školovanja na tercijarnoj razini. Temeljni izazov pri tome je kako omogućiti stjecanje ključnih kompetencija za upravljanje vlastitom karijerom još tijekom faze školovanja.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Uz pružanje podrške svim učenicima u osobnom rastu i razvijaju, posebna se pažnja posvećuje savjetovanju učenika s teškoćama u učenju i u riziku od prijevremenog napuštanja škole.

Obrazovne ustanove su mjesta na kojima se mlade osobe prvi put susreću s formalnim usmjeravanjem vezanim uz nastavak obrazovanja i/ili prelaska na tržište rada. Trenutno u Europi postoje različiti modeli usluga profesionalnog usmjeravanja u obrazovnim ustanovama te se sve više zemalja udaljava od tradicionalnog modela pružanja profesionalnog usmjeravanja, nudeći širi raspon mogućnosti za informiranje i savjetovanje. Ključan pokretač promjena bila je općeprihvaćena ideja da je cjeloživotno učenje ključno za ekonomski rast u Europi i da takva promjena pridonosi restrukturiranju obrazovnih sustava. Školski savjetnici pritom mogu znatno pridonijeti ovom procesu, jer su osposobljeni za pružanje pomoći učenicima u rješavanju problema i svladavanju novih znanja te razvoju vještina. Temeljni cilj profesionalnog usmjeravanja unutar obrazovnih institucija bi trebao biti da osiguraju podršku učenicima / polaznicima u preuzimanju odgovornosti za vlastito učenje i postavljanje vlastitih obrazovnih i životnih ciljeva.

Tijekom proteklih nekoliko godina provedeno je nekoliko istraživanja koja se bave tematikom profesionalnog usmjeravanja unutar obrazovnog sustava prvenstveno od strane Agencije za mobilnost i programe europske unije, odnosno nacionalnog Euroguidance centra koji promiče mobilnost i europsku dimenziju u sustavu profesionalnog usmjeravanja u Republici Hrvatskoj, a djeluje u okviru Agencije za mobilnost i programe Europske unije. U nastavku se daje kratki prikaz publikacija istraživanja i najznačajnijih rezultata.

Prvo izvješće o stanju profesionalnog usmjeravanja objavljeno je 2012. g. Kojim putem krenuti? Publikacija o profesionalnom usmjeravanju u republici Hrvatskoj, urednice Šarić, kojoj je cilj bio prikazati stanje u profesionalnom usmjeravanju, povijesni razvoj profesionalnog usmjeravanja, prikazati primjere dobre prakse te dati pregled izazova koji se očekuju u profesionalnom usmjeravanju.

Vezano uz stanje unutar obrazovnog sustava u izvješću se navodi da provedbu aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u sadašnjoj praksi u osnovnim i srednjim školama obilježava izostanak jedinstvenog i prepoznatljivog pristupa uz nedostatno razrađeno zakonodavstvo.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Istraživanje postojećih kapaciteta osnovnih i srednjih škola za provedbu profesionalnog usmjeravanja, autorica Grgurević i Lukić iz 2014. g. koje je provedeno u sklopu inicijative Euroguidance. Glavni cilj ovoga istraživanja je prikupljanje kvantitativnih podataka o postojećim unutarnjim kapacitetima osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova za provedbu školskoga profesionalnog usmjeravanja uz produblјivanje njihova razumijevanja, služeći se kvalitativnim pristupom. Specifični istraživački ciljevi su bili: mapirati postojeće aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u školskim ustanovama; mapirati moguća ograničenja za provedbu profesionalnog usmjeravanja u školskim ustanovama; te utvrditi institucionalne i organizacijske kapacitete škola za provedbu profesionalnog usmjeravanja u školskim ustanovama. Ispitivanje se sastojalo od dva dijela, ispitivani su stručni suradnici u školama i rađena je analiza sadržaja školskih dokumenata.

Rezultati pokazuju da oko trećine škola škola u školske dokumente nije integrirao temu profesionalnog savjetovanja/informiranja, ukazujući time na nedostatak planiranja tih aktivnosti u dijelu školskih obrazovnih ustanova. Među značajnim dijelom škola koje su integrirale profesionalno usmjeravanje u dokumente primjetan je nedostatak opisa aktivnosti koje će se provesti u školama te nedostatak informacija o namjeni ili cilju tih aktivnosti. Stručni suradnici, upitani da rangiraju aktivnosti iz svojega djelokruga rada prema važnosti (od 1 do 10), pozicionirali su profesionalno usmjeravanje u rasponu od 5. do 10. mjesta. Važno je spomenuti da je najveći broj ispitanika naveo samo pet aktivnosti koje su u njihovoj ovlasti, što profesionalno usmjeravanje stavlja na dno liste prioriteta. (Ne)zastupljenost teme profesionalnog usmjeravanja u školskim dokumentima i učestala nedefiniranost ciljeva i namjene tih aktivnosti u komparaciji s rezultatima upitnika ukazuju na to da profesionalno usmjeravanje nije među prioritetnim aktivnostima školskih institucija, a za stručne suradnike predstavlja tek jednu od (niže rangiranih) aktivnosti iz njihova djelokruga rada.

Metode rada s učenicima i roditeljima klasificirane kao grupni oblici informiranja i savjetovanja prevladavaju u osnovnim i srednjim školama. Iz analize dokumenata vidljivo je kako obrazovne ustanove znatno manje važnosti pridaju osposoblјavanju za traženje posla, znanju o sebi, transverzalnim vještinama važnim za posao i život te vještinama donošenja odluka i postavljanja životnih ciljeva, a prednost daju raznim oblicima informiranja o obrazovnim mogućnostima. Nalazi ukazuju na to kako su teme vezane s profesionalnim usmjeravanjem najviše integrirane u sate razrednog odjela u



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

oba tipa škola, iako su u znatnim udjelima uključene i u projekte u kojima škole sudjeluju (20% izraženije u SŠ) i u redovnu nastavu. Najmanje se izvode u obliku fakultativnog predmeta.

Iz rezultata istraživanja zamjetna je potreba vertikalnog širenja aktivnosti profesionalnog usmjeravanja na niže razrede osnovne škole i osiguravanje kontinuiteta u pružanju aktivnosti tog usmjeravanja.

Aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u hrvatskim školama najčešće poprimaju oblik grupnog informiranja. Rangiranje aktivnosti koje stručni suradnici osobno provode u školama te prosječan broj sati dodijeljen pojedinim aktivnostima ukazuju na to kako stručni suradnici u najvećoj mjeri provode grupno profesionalno informiranje i savjetovanje.

Slijedom rezultata ovog istraživanja Euroguidance centar koji djeluje u okviru Agencije za mobilnost i programe EU provodi u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Institutom za društvena istraživanja u Zagrebu, Institutom Ivo Pilar te Agencijom za odgoj i obrazovanje seminare o profesionalnom usmjeravanju namijenjene predmetnim nastavnicima, te stručnim suradnicima - pedagogima i psiholozima u osnovnim i srednjim školama sa svrhom produbljivanje znanja savjetnika za pružanje podrške učenicima pri razvoju vještina i radnih navika radi razvitka buduće karijere i cjeloživotne zapošljivosti odnosno unaprjeđivanje znanja psihologa potrebno za profesionalno usmjeravanje i savjetovanje učenika te pružanje podrške učiteljima i roditeljima u razvoju vještina i radnih navika učenika s ciljem razvoja radnih vrijednosti, vještina planiranja karijere i cjeloživotne zapošljivosti.

Istraživanje Profesionalno usmjeravanje u osnovnim i srednjim školama iz perspektive učenika koje je provedeno u okviru Projekta Erasmus + (2014 - 2020), Provedba inicijative Euroguidance autora Babarović i Šverko imalo je za cilj opisati proces profesionalnog informiranja i usmjeravanja tijekom osnovne i srednje škole. Ciljevi istraživanja bili su opisati proces odlučivanja o budućoj karijeri kod učenika osnovnih i srednjih škola, ispitati percepciju učenika o pruženim aktivnostima profesionalnog usmjeravanja tijekom osnovne i srednje škole, utvrditi učinke profesionalnog usmjeravanja u osnovnoj i srednjoj školi na jasnoću profesionalnih odluka te utvrditi utjecaj školskog uspjeha i socioekonomskog statusa na donošenje profesionalnih odluka na kraju osnovne i srednje škole.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Istraživanje je provedeno tijekom studenog i prosinca 2017. godine na etapno stratificiranom uzorku učenika iz 25 srednjih škola s područja Republike Hrvatske. U istraživanju je sudjelovalo 484 učenika prvih te 513 učenika četvrtih razreda srednje škole. Uzorci su bili ujednačeni po spolu te je približno pola učenika pohađalo gimnazijski, a pola strukovni obrazovni program. Istraživanje je provedeno online, u suradnji sa školskim psiholozima ili drugi stručnim suradnicima koji su organizirali grupno testiranje učenika u računalnim učionicama tijekom redovne nastave. Upitnik je bio samoprimjenjiv, a učenici su prilikom ispunjavanja bili vođeni jasnim uputama koje su prethodile određenoj skupini pitanja. Upitnik za učenike prvih razreda bio je retrospektivnog sadržaja, odnosno učenici su opisali proces kroz koji su prošli prilikom donošenja odluka o srednjoj školi, s naglaskom na podršku koju im je osnovna škola pružila u tom procesu. Upitnik za učenike četvrtih razreda bio je usmjeren na njihov trenutni proces odabira karijere, te su učenici opisali kako donose odluku o budućem studiju ili zaposlenju te kakvu im podršku njihova srednja škola u tom procesu pruža. Ispunjavanje upitnika je trajalo oko 20 minuta.

Rezultati su pokazali da se učenici, uz određene teškoće, uspijevaju nositi sa zahtjevima u procesu odabira karijere, oslanjajući se pri tome primarno na obiteljsku podršku, ali i na podršku škole i školskih djelatnika. Aktivnosti profesionalnog usmjeravanja se i u osnovnim i u srednjim školama provode uglavnom u završnom razredu te tek povremeno i u prethodnom (sedmom, odnosno trećem). Učenici procjenjuju da su aktivnosti u području profesionalnog informiranja i usmjeravanja u osnovnoj školi bile nešto intenzivnije i učinkovitije nego u srednjoj školi. U skladu s tim, u osnovnoj školi su primijećeni i veći učinci aktivnosti školskih djelatnika (prvenstveno razrednika i psihologa) na razinu profesionalne zrelosti nego u srednjoj školi. Nadalje, primijećen je veći efekt socioekonomskog statusa obitelji na profesionalnu zrelost učenika u srednjoj školi, kojima je istovremeno pružena i manja razina podrške profesionalnom razvoju. Moguće je da sustavna briga o profesionalnom razvoju svih učenika tijekom osnovne škole anulira nepovoljne učinke obiteljskog socioekonomskog statusa.

Na temelju rezultata zaključeno je kako je potrebno povećati opseg aktivnosti u području profesionalnog usmjeravanja učenika u osnovnim, a pogotovo u srednjim školama. Aktivnosti profesionalnog usmjeravanja potrebno je provoditi ranije, počevši već od petih razreda osnovne škole, te prvih razreda srednje škole. Također, važno je sve stručnjake u školama (razrednike i nastavnike, psihologe i druge stručne suradnike)



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

uključiti u procese profesionalnog savjetovanja učenika, u skladu s njihovim profesionalnim kompetencijama i ulogama u obrazovnom procesu. Da bi ostvarili željene učinke takvog angažmana nužno je osposobiti i osnažiti sve aktere za provođenje različitih aktivnosti profesionalnog usmjeravanja, kako bi djelovali sinergijski. Na kraju, škola je mjesto gdje je moguće pružiti jednaku razinu informiranja i usmjeravanja svim učenicima, pa tako i onima koji se nalaze u nepovoljnijem položaju. Time je moguće ostvariti jednake mogućnosti za sve, barem u pogledu donošenja važnih odluka o karijeri.

Istraživanje koje je provelo Ministarstvo rada i mirovinskog sustava 2018. godine o stanju profesionalnog usmjeravanja u RH pokazalo je da ispitanici (ravnatelji i stručni suradnici) iz strukovnih škola najčešće navode da njihovim učenicima nije potrebno profesionalno usmjeravanje jer su se već odlučili za područje rada.

Prema dosadašnjim izvješćima Europske zaklade za razvoj strukovnog obrazovanje i usavršavanja (ETF) Hrvatski zavod za zapošljavanje, prepoznat je kao „ključan dionik cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i sustavno organiziranog pružanja usluga korisnicima (nezaposlenima, poslodavcima, zaposlenima, učenicima i studentima) u Republici Hrvatskoj” (ETF, 2009). Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) i Centri za informiranje i savjetovanje o karijeri (CISOK) koji su organizacijski dio HZZ – a pružaju usluge profesionalnog usmjeravanja i učenicima srednjih škola. One uključuju profesionalno informiranje i profesionalno savjetovanje, a provode se u suradnji sa školama i roditeljima.

Anketiranje učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola o njihovim profesionalnim namjerama prvi je korak u procesu profesionalnog usmjeravanja. Temeljem Ankete o profesionalnim namjerama učenika osnovnih i srednjih škola, stručni tim škole i Zavoda definira razinu stručne podrške koja je potrebna učenicima prilikom donošenja odluke o nastavku obrazovanja i odabiru odgovarajućeg obrazovnog programa odnosno zapošljavanju.

Anketu popunjavaju učenici i njihovi razrednici odnosno stručni suradnici, a zbirni rezultati ukazuju na trendove u profesionalnim namjerama učenika te se prosljeđuju se dionicima u području obrazovanja i gospodarstva na županijskoj i nacionalnoj razini.

Ciljevi provedbe Ankete o profesionalnim namjerama su:



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

1. identificirati učenike koji imaju potrebu za stručnom podrškom u odabiru daljnjeg obrazovanja/zanimanja te razinu podrške koja im je pritom potrebna – samoinformiranje, radionice, individualno savjetovanje i sl.
2. utvrditi i analizirati profesionalne namjere učenika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini u kontekstu obrazovne ponude i zahtjeva tržišta rada
3. informirati relevantne dionike iz područja obrazovanja i gospodarstva na lokalnim i nacionalnoj razini o profesionalnim namjerama učenika s ciljem utjecanja na donošenje obrazovne politike

Rezultati provođenja Ankete o profesionalnim namjerama pokazuju da u vrijeme provođenja ankete (završnog razreda srednje škole školska godina 2015/2016 i 2016/2017) kod učenika srednje škole 8,4% učenika je potpuno neodlučno (obje promatrane školske godine). Od učenika koji su donijeli neku odluku manje od polovine njih nema nikakvih poteškoća kod izbora. Ostalima je ili teško izabrati između nekoliko opcija koje ih privlače ili nemaju dovoljno informacija o zanimanjima, školama i programima ili nisu sigurni hoće li moći upisati željeni program, jesu li sposobni za željeni program i zanimanje i sl.

Kod učenika srednjih škola, prema mišljenju razrednika oko 40% učenika treba usluge profesionalnog usmjeravanja (školska godina 2015/2016 – 38,4%, školska godina 2017/2018 – 42,6%).

Ovi rezultati svakako pokazuju da potreba za uslugama profesionalnog usmjeravanja unutar obrazovnog sustava ima te da postojeći obrazovni sustav u dovoljnoj mjeri ne priprema učenike za tranzicije

Hrvatski zavod za zapošljavanje i CISOK učenicima omogućuje usluge informiranja i savjetovanja o karijeri (individualnog i grupnog) te korištenje različitih usluga samo-informiranja putem brošura, letaka te različitih e-alata (<https://e-usmjeravanje.hzz.hr/>, <http://www.cisok.hr/>). Korištenjem e-alata učenici se mogu informirati o različitim obrazovnim programima, zanimanjima, mogućnostima zapošljavanja te testirati svoje profesionalne interese i kompetencije kao i osobine koje traže poslodavci pomoću interaktivnih upitnika.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Prema autorima koji se bave profesionalnim usmjeravanjem unutar obrazovnog sustava u različitim državama Europe (Del Core, Pombeni, Savickas...) cilj usmjeravanja unutar obrazovnog sustava bi trebao biti da učini mlade centrom odlučivanja u realizaciji njihovog pojedinačnog životnog projekta, samostalno izrađenog i preuzetog s uvjerenjem i odgovornošću. Dužnost obrazovne ustanove, između ostalog, je i razviti kod svih učenika / polaznika vještine za samostalno praćenje i upravljanje vlastitim obrazovnim putem te osigurati personalizirane aktivnosti kao prevenciju neuspjeha kod učenika i polaznika koji se nađu u teškoćama, odnosno kod onih koji bi mogli napustiti daljnje školovanje. Vještine usmjeravanja i upravljanja samim sobom, pa tako i svojom karijerom su vještine koje se prije svega uče u dnevnim aktivnostima, odnosima i u potrazi za rješavanjem problema koji su uključeni u program obrazovnih institucija.

Smatra se da proces profesionalnog usmjeravanja nije važan samo tijekom ključnih prijelaznih razdoblja, već se mora provoditi tijekom čitavog obrazovnog puta. Znati odabrati, odnosno donijeti odluku, je zapravo jedna od temeljnih vještina za usmjeravanje u budućnosti koja je u današnje vrijeme sve nesigurnija i nepredvidljivija. Od mladih ljudi se traži da odaberu smjer karijere često i u periodu u kojem još ne posjeduju dovoljnu zrelost i odlučnost za donošenje odluka. Stoga bi kod mladih ljudi od najranije dobi trebalo razvijati vještine razvoja osobnih životnih planova i vještine donošenja odluka temeljenih na samospoznaji i dostupnim informacijama.

Učenici s posebnim odgojno obrazovnim potrebama

Prema zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama Učenici s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama su daroviti učenici i učenici s teškoćama.

Darovitost se određuje kao sklop osobina koje omogućavaju pojedincu da dosljedno postiže iznadprosječan uradak u jednoj ili više aktivnosti kojima se bavi. Kriteriji za određivanje darovitosti su: kriterij izvrsnosti (učenik je uspješan u određenom segmentu obrazovanja ili aktivnosti ako ga se uspoređi s vršnjacima), kriterij rijetkosti (određeno postignuće rijetko je u toj skupini) te kriterij pokazljivosti (postignuće se može pokazati na jednom ili više valjanih mjerenja).

Učenici s teškoćama su: učenici s teškoćama u razvoju; učenici s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima, te učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Odgoj i obrazovanje učenika s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama temelji se na individualnim specifičnim potrebama odnosno funkcionalnim sposobnostima svakog pojedinog učenika koje uvjetuju osiguravanje primjerenih programa i oblika školovanja te primjerenih oblika pomoći / potpore tijekom odgojno-obrazovnog procesa u srednjoškolskim ustanovama.

Ovisno o potrebama, sposobnostima, mogućnostima i interesima učenika s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama kreiraju se posebne mogućnosti koje pridonose njihovom uključivanju u različite programe, aktivnosti i oblike inkluzivnog obrazovanja.

Strukovna škola bi bila obvezna sustavno tijekom školske godine identificirati darovite učenike, raditi s njima po posebnome programu, pratiti njihov napredak te o tome sastaviti izvješće na temelju prosudbe školskog stručnog tima. Rad s darovitim učenicima provodi se programima različite težine i složenosti kao diferencirani nastavni program u razrednome odjelu ili odgojno-obrazovnim skupinama, kreativnim i/ili istraživačkim radionicama, putem izbornih programa, grupnih ili individualnih, u posebnim izvannastavnim aktivnostima, usporednim, produbljenim programima ili omogućavanjem pristupa izvorima specifičnog znanja.

Darovitome učeniku škola može iznimno odobriti odsutnost s nastave dužu od propisane te potrebama takvih učenika prilagoditi način ispitivanja i ocjenjivanja.

Program rada s darovitim učenicima obuhvaća: povećan rad učitelja s darovitim učenicima, nabavu potrebne nastavne opreme i literature, pristup posebnim izvorima znanja, državna i međunarodna natjecanja darovitih učenika u organizaciji nadležnog ministarstva za obrazovanje i drugih subjekata koji za to imaju odobrenje ministarstva nadležnog za obrazovanje te poticajna sredstva učenicima za stipendije, nagrade i drugo.

Kako ne postoji sustav identificiranja darovitih, pogotovo u različitim strukovnim područjima, strukovne škole tu trebaju uložiti dodatan napor kako bi ih identificirali i radili s njima. Često to ovisi isključivo o entuzijazmu pojedinih nastavnika i ravnatelja srednje strukovne škole.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Pravilnikom o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju utvrđene su vrste teškoća na temelju kojih učenici s teškoćama u razvoju ostvaruje pravo na primjerene programe i oblike školovanja te primjerene oblike pomoći tijekom školovanja.

Primjereni programi i oblici odgoja i obrazovanja učenika s teškoćama u razvoju ostvaruju se uz programsku i profesionalnu potporu te pedagoško-didaktičku prilagodbu.

Programska potpora obuhvaća različite vrste primjerenih programa odgoja i obrazovanja, dodatne odgojno-obrazovne i rehabilitacijske programe te privremene oblike odgoja i obrazovanja koji se provode u školama i drugim javnim ustanovama koje provode djelatnost odgoja i obrazovanja. Primjerene programe odgoja i obrazovanja, dodatne odgojno-obrazovne i rehabilitacijske programe utvrđuje Stručno povjerenstvo Ureda u postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja učenika.

Primjereni program odgoja i obrazovanja je nastavni plan i program i/ili kurikulum koji omogućava odgojno-obrazovno napredovanje učenika s teškoćama u razvoju poštujući specifičnosti njegove utvrđene teškoće, specifičnosti njegova funkcioniranja i njegove odgojno-obrazovne potrebe.

Primjereni programi odgoja i obrazovanja učenika s teškoćama u razvoju su:

- redoviti program uz individualizirane postupke,
- redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke,
- posebni program uz individualizirane postupke.

Primjereni programi odgoja i obrazovanja ostvaruju se u primjerenim oblicima školovanja odnosno u: redovitome razrednom odjelu ili posebnome razrednom odjelu.

Primjereni program odgoja i obrazovanja učenika s teškoćama u razvoju u školi ostvaruje se u razrednim odjelima strukturiranim prema dobi učenika i vrsti primjerenoga programa odgoja i obrazovanja.

Ovisno o vrsti i stupnju teškoća u razvoju djeteta, određuje se jedan od četiri primjerena programa školovanja koji se provode u redovitim školama ili u posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama



Primjereni program školovanja određuje se na osnovi utvrđenih psihofizičkih sposobnosti učenika s teškoćama u razvoju. To može biti:

- redoviti program uz individualizirane postupke
- redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke
- poseban program uz individualizirane postupke
- posebni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada uz individualizirane postupke.

Primjereni programi obrazovanja provode se u redovitim ili posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama. Primjereni oblik školovanja za učenike s teškoćama u razvoju određuje povjerenstvo za utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta. To se obavlja pri upisu djeteta u osnovnu školu ili tijekom školovanja, ako se pojave teškoće u razvoju koje do tada nisu postojale.

Redoviti program uz individualizirane postupke određuje se učenicima koji s obzirom na vrstu teškoće mogu svladavati redoviti nastavni plan i program/kurikulum bez sadržajnog ograničavanja, ali su im zbog specifičnosti u funkcioniranju potrebni individualizirani postupci u radu.

Redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke određuje se učenicima koji s obzirom na vrstu teškoće ne mogu svladavati nastavni plan i program/kurikulum bez sadržajnog ograničavanja te im je zbog specifičnosti u funkcioniranju potreban individualizirani pristup u radu i sadržajna prilagodba.

Posebni program uz individualizirane postupke čini posebno strukturirani sadržaj nastavnih planova i programa/kurikuluma izrađen prema mogućnostima i sposobnostima učenika.

Za učenike u riziku za razvoj problema u ponašanju i učenike s problemima u ponašanju provodi se u školskim ustanovama odgojno-obrazovna podrška i stručni tretman.

Učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima su učenici koji se nalaze u nepovoljnom položaju zbog socioekonomskih, kulturnih ili jezičnih čimbenika, a njihova potreba za odgojno-obrazovnom podrškom proizlazi iz potrebe za kompenzacijom nepovoljnih čimbenika.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

To mogu biti učenici koji su bili zanemarivani i/ili zlostavljani, učenici koji žive u teškim socijalnim i ekonomskim uvjetima, odnosno u siromaštvu, učenici koji su se susreli s nekim nenadanim, nepovoljnim životnim okolnostima ili su na bilo koji način socijalno isključeni te učenici koji ne znaju ili nedovoljno poznaju hrvatski kao drugi ili strani jezik.

Prema Državnom pedagoškom standardu srednjoškolskog odgoja i obrazovanja optimalan broj učenika u razrednom odjelu je 24 maksimalan 28, u razredni odjel mogu biti uključena najviše tri učenika s teškoćama. Ako je u razredni odjel uključen jedan učenik s teškoćama, razredni odjel ne može imati više od 26 učenika, s dva uključena učenika s teškoćama razredni odjel ne može imati više od 23 učenika, a s tri uključena učenika s teškoćama razredni odjel ne može imati više od 20 učenika. U istom dokumentu se navodi da se srednjoškolsko obrazovanje učenika s teškoćama organizira se i izvodi prema: redovitom programu uz uporabu specifičnih nastavnih metoda, sredstava i pomagala koji donosi ministar te prilagođenom programu uz uporabu specifičnih nastavnih sredstava i pomagala i/ili uz specifične metode rada koji donosi škola.

Oprema i didaktička sredstva te druga pomagala u nastavi moraju biti prilagođena vrsti potreba učenika s teškoćama. Razredni odjeli učenika s teškoćama, koji se obrazuju po posebnim nastavnim programima mogu imati do deset učenika i to s dva ili iznimno tri srodna programa obrazovanja. Srednja škola s pet i više učenika s motoričkim oštećenjima (bez mogućnosti samostalnog kretanja) može imati jednog radnika srednje stručne spreme za pomoć, prijenos i prijevoz. Za učenike s oštećenjima jezično-glasovne komunikacije potrebno je osigurati prevoditelja znakovnog jezika.

Republika Hrvatska potpisala je i ratificirala te donijela na nacionalnoj razini brojne dokumente i propise koji određuju strategiju razvoja uključivanja djece s teškoćama u redovite škole čime je, kao primarni cilj u obrazovanju, postavila upravo razvoj inkluzivnog odgoja i obrazovanja u okviru školske prakse. Ozakonjenjem ideje o zajedničkom školovanju djece s teškoćama u razvoju i djece bez takvih teškoća, nastoji se što je moguće veći broj djece s teškoćama u razvoju školovati u redovnim školama. Razina inkluzivnosti u odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u hrvatskim uvjetima, unatoč poprilično uređenom zakonodavstvu, još uvijek nije zadovoljavajuća. U Republici Hrvatskoj i dalje postoje određene prepreke i teškoće za uspješnu realizaciju obrazovne inkluzije. Inkluzija znači smanjivanje svih prepreka u obrazovanju za sve



učenike te počinje priznavanjem razlika između učenika. Izgradnja inkluzivnih pristupa nastavi i učenju poštuje takve razlike i zasniva se na njima. Kako bi mogli provoditi inkluzivno obrazovanje nastavnici srednjih strukovnih škola trebali bi biti dodatno osposobljeni i osnaženi. Rad s učenicima s teškoćama u razvoju u strukovnom obrazovanju predstavlja dodatni napor i izazov za nastavnike obzirom da većina nastavnika unatoč svojoj obrazovnoj podlozi zjavljuje da se na osijeća spremnom i kompetetnom za rad s učenicima s teškoćama.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Prikaz odabranih aktualnih projekata promicanja i unaprijeđenja strukovnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj i regiji

Promocija učeničkih kompetencija i strukovnog obrazovanja kroz strukovna natjecanja i smotre

Projekt “Promocija učeničkih kompetencija i strukovnog obrazovanja kroz strukovna natjecanja i smotre” sufinanciran je iz Europskog socijalnog fonda, a nositelj je Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Vrijednost ovog projekta iznosi ukupno 40.919.987,84 HRK, od čega se 85% sufinancira iz Europskog socijalnog fonda, a 15% iz nacionalnih sredstava.

Projekt se financira u okviru Poziva Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih za dostavu prijedloga operacije koja će se financirati kao izravna dodjela sredstava u okviru Prioritetne osi 3 – „Obrazovanje i cjeloživotno učenje“, Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014.-2020.“, koji je objavilo Ministarstvo rada i mirovinskog sustava.

Strukovna natjecanja prepoznata su na nacionalnoj, europskoj i svjetskoj razini kao važan mehanizam promocije izvrsnosti i privlačnosti strukovnog obrazovanja. Projekt “Promocija učeničkih kompetencija i strukovnog obrazovanja kroz strukovna natjecanja i smotre” odgovorit će na uočene izazove u sustavu strukovnog obrazovanja u Hrvatskoj, poput niske društvene percepcije kvalitete i relevantnosti strukovnih programa, te ujedno osigurati financijsku podršku za potrebnu modernizaciju modela nacionalnih strukovnih učeničkih natjecanja, povećano sudjelovanje hrvatskih predstavnika na međunarodnim natjecanjima vještina, te podizanje ugleda strukovnog obrazovanja kroz sustavnu stratešku promociju putem natjecanja.

Cilj projekta je promocija važnosti učeničkih kompetencija i strukovnih zanimanja kroz unapređenje postojećeg sustava strukovnih natjecanja i jačanje kompetencija djelatnika škola i učenika kroz sudjelovanje u moderniziranom sustavu natjecanja i smotri na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Projekt je započeo 2017. godine, a provedba će trajati ukupno 5 godina (60 mjeseci).

Tijekom tri godine provedbe projekta ostvareni su sljedeći rezultati:



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

- Provedeno je Istraživanje strukovnih škola, nastavnika, ravnatelja i učenika o postojećem modelu smotri radova i natjecanja učenika na uzorku od 58 učenika, 500 nastavnika i 120 ravnatelja srednjih strukovnih škola u RH
- Formirana je Stručna radna skupina za analizu postojećega modela strukovnih natjecanja i smotri i izradu novog modela natjecanja i smotri. Izrađena su dva dokumenta – Analiza postojećeg modela strukovnih natjecanja i smotri te Novi model natjecanja učenika strukovnih škola.
- Formirane su 44 radne skupine za izradu dokumenata tehničkih opisa i modela zadataka disciplina strukovnih natjecanja u Republici Hrvatskoj. Izrađeni su, objavljeni i implementirani dokumenti Tehnički opis i Model zadatka za 44 discipline
- Osigurano je kontinuirano sudjelovanje predstavnika Agencije u radu međunarodnih asocijacija WorldSkills International i WorldSkills Europe.
- Pružena je podrška sudjelovanju Tima Hrvatska na:
 - europskom natjecanju EuroSkills u Budimpešti 2018. godine s ukupno 13 natjecatelja i 11 eksperata u 11 disciplina. U disciplini Hotelska recepcija osvojena je nagrada Medallion of Excellence, dok je za timsku disciplinu Modni dizajn i tehnologija osvojena nagrada Best of Nation.
 - svjetskom natjecanju u WorldSkills Kazan 2019 s ukupno 9 natjecatelja i 10 eksperata u 10 disciplina. U disciplini Hotelska recepcija osvojene su nagrade Medallion of Excellence i Best of Nation, dok je u disciplini Administracija mrežnih sustava osvojena nagrada Medallion of Excellence.
- Provedena je medijska kampanja „Vještine su svuda oko nas”,
- Izrađena je mrežna stranica worldskillscroatia.hr
- Prema novom modelu natjecanja, po prvi puta, u ožujku 2019. godine organizirano je Državno natjecanje učenika strukovnih škola – WorldSkills Croatia 2019. u ukupno 44 strukovne discipline u 13 obrazovnih sektora te 3 smotre učeničkih radova na Zagrebačkom velesajmu. Sudjelovalo je 568 učenika uz pratnju 436 mentora. U organizaciji i provedbi natjecanja angažirano je 220 članova prosudbenih povjerenstava. 34 strukovne škole bile su domaćini disciplina i smotri natjecanja, dok je ukupan sudjelovalo 260 škola. Agencija je osigurala partnerstva s 24 gospodarska subjekta. U prostoru od 15.000 m² tijekom dva dana natjecanja uz jaku medijsku kampanju i praćenje (35 medijska predstavnika), natjecanje je posjetilo više od 12.000 posjetitelja uključujući



učenike i nastavnike iz više od 100 osnovnih i srednjih škola iz cijele Hrvatske. U sklopu Državnog natjecanja WorldSkills Croatia 2019. organizirana je dodjela nagrada „Faust Vrančić“ koju je primilo 67 učenika.

- Pokrenuti su ključni poslovi za organizaciju sljedećeg Državnog natjecanja učenika strukovnih škola WorldSkills Croatia, a koji uključuju: poziv prema svim strukovnim školama za iskaz interesa za sudjelovanjem njihovih učenika u natjecanjima, modifikaciju postojećih dokumenata Tehnički opis i Model zadatka za 38 disciplina od strane odabranih članova prosudbenih povjerenstava, formirano je 6 radnih skupina koje su izradile dokumente Tehnički opis i Model zadatka za 6 novih alternacijskih disciplina, informativne sastanke s predstavnicima osnivača strukovnih škola u RH, povezivanje i suradnju s predstavnicima gospodarskih subjekata.

2020. i 2021. godina predstavljaju godine ključnih aktivnosti i izazova za finalizaciju razvojne faze projekta. Kroz ovo razdoblje planirano je dovršenje niza projektnih aktivnosti koji uključuju:

- Izradu i primjenu novog informacijskog sustava za natjecanja – WSC SINAS sustav (Središnji informacijski natjecateljski sustav)
- Osigurati kontinuitet pripreme i organizacije Državnog natjecanja učenika strukovnih škola – WorldSkills Croatia
- Medijsku kampanju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kroz natjecanja i smotre
- Sastanke s predstavnicima osnivača strukovnih škola u RH
- Nastavak povezivanja i suradnje s predstavnicima gospodarskih subjekata
- Nabavu prostora, smještaja, prehrane, promotivnih materijala i prijevoza svih sudionika Natjecanja i smotri
- Pripremu, organizaciju i sudjelovanje na europskom i svjetskom natjecanju (ES Graz i WS Šangaj)

Iz sektora Strojарstva, brodogradnje i metalurgije te Elektrotehnike i računalstva učenici se natječu iz sljedećih zanimanja:

CNC tehnologije, Strojarske tehnike, Automehatronika, Kućne instalacije, Izrada programskih rješenja, Električne instalacije.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih objavila je javni poziv za prijavu kandidata za članove prosudbenih povjerenstava za Državno natjecanje učenika strukovnih škola – WorldSkills Croatia 2021. u okviru ESF-ova projekta „Promocija učeničkih kompetencija i strukovnog obrazovanja kroz strukovna natjecanja i smotre“.

Modernizacija sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja

Projekt “Modernizacija sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja” sufinanciran je iz Europskog socijalnog fonda, a nositelj je Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Projekt se provodi u razdoblju od studenog 2017. godine do prosinca 2022. godine, ukupne vrijednosti u iznosu od 232.848.999,94 HRK. Projekt se financira u okviru Poziva Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih za dostavu prijedloga operacije koja će se financirati kao izravna dodjela sredstava u okviru Prioritetne osi 3 – “Obrazovanje i cjeloživotno učenje” Specifičnog cilja 10.iv.1 “Modernizacija ponude strukovnog obrazovanja te podizanje njegove kvalitete u svrhu povećanja zapošljivosti učenika kao i mogućnosti za daljnje obrazovanje Operativnog programa “Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. koji je 2018. godine objavilo Ministarstvo rada i mirovinskog sustava.

Svrha projekta je razvoj strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koje je privlačno, inovativno, relevantno, povezano s tržištem rada te koje će omogućiti polaznicima stjecanje kompetencija za osobni i profesionalni razvoj te nastavak obrazovanja i cjeloživotno učenje, a bit će ostvarena kroz ispunjenje specifičnih ciljeva projekta: razvoja inovativnih i fleksibilnih sektorskih i strukovnih kurikuluma temeljenih na potrebama tržišta rada te jačanja kompetencija odgojno-obrazovnih djelatnika za uvođenje i provedbu kurikuluma.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih osmislila je projekt kao jednu od aktivnosti zacrtanih Programom razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja 2014. – 2020. koja direktno odgovara na Prioritet 1. Poboljšanje relevantnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u odnosu na tržište rada; Cilj 1.1. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje usmjereno na potrebe tržišta rada i Mjeru 1.2. Izrada, donošenje i praćenje provedbe sektorskih i/ili kurikuluma za stjecanje strukovnih kvalifikacija.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Ovim projektom pristupa se modernizaciji strukovnog obrazovanja u RH i razvoju novih strukovnih kurikuluma s jakom poveznicom s potrebama tržišta rada kroz izrađene standarde zanimanja i standarde kvalifikacija sukladno HKO-u i koji će se temeljiti na kurikularnom pristupu i ishodima učenja. Pristup sektorskih kurikuluma koje će razviti ASOO, dovest će do racionalizacije broja kurikuluma, omogućit će učenicima lakše uključivanje na tržište rada, bolju horizontalnu prohodnost, profesionalni razvoj ali i nastavak obrazovanja. Naglasak će se staviti na učenje temeljeno na radu u različitim obujmima, sukladno NKSO-u. Kroz projekt bi se pružila značajna podrška školama za provedbu novog pristupa i modela, koji će velik naglasak staviti na fleksibilnost i autonomiju škola uključujući i razvoj priručnika i pomoćnih nastavnih sredstava. Ostvareni rezultati projekta bit će na korist svim dionicima u sustavu, posebice odgojno-obrazovnom osoblju, odnosno nastavnicima strukovnih predmeta te ravnateljima ustanova za strukovno obrazovanje, koji su identificirani kao glavna ciljna skupina projekta, dok će se kroz kontinuirane medijske kampanje podići i vidljivost strukovnog obrazovanja u društvu, u prvom redu među budućim učenicima i roditeljima, ali i među poslodavcima i široj javnosti.

Postignuti rezultati

Kroz ostvarene aktivnosti ovog ESF projekta koji se provodi posljednje tri godine uspješno je započeta sveobuhvatna kurikularna reforma strukovnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj s ciljem aktiviranja svih dionika u sustavu. Do sada ostvareni rezultati i pokazatelji obuhvaćaju:

- Osnivanje i rad strateške Radne skupine za analizu i koncept metodologije izrade sektorskih kurikuluma te strukovnih kurikuluma, koju čine predstavnici svih stakeholdera u sustavu uključujući predstavnike nadležnih ministarstava (MZO, MRMS), predstavnike obrazovnog sektora (Ekspertna radna skupina za provođenje kurikularne reforme, Rektorski zbor, ASOO, AZOO), realnog sektora (HGK, HOK, HUP, CarNET) te predstavnike sindikata (NSZSSH), s kojima su održana 3 sastanka, jedno studijsko putovanje i ostvareni kritični pomoci u usuglašavanju svih dionika u sustavu oko koncepta glavnih metodoloških dokumenata
- Osnivanje i rad 19 podsektorskih radnih skupina i posebne radne skupine za učenike s teškoćama za podršku, praćenje i upravljanje procesom razvoja SZ,



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

SK i K sa ukupno 100 članova i 20 koordinatora iz reda nastavnika i ravnatelja ustanova za strukovno obrazovanje s kojima su održane 3 zajedničke dvodnevne radionice na kojima su doneseni prioritetni standardi zanimanja te nastavljen rad na pojedinačnim sastancima.

- Osnivanje i rad 66 radnih skupina za izradu standarda zanimanja sa ukupno 265 članova iz redova nastavnika, poslodavaca i predstavnika poslodavaca te radnika u zanimanju s kojima je održan jedan zajednički sastanak te nastavljen rad na pojedinačnim sastancima u svrhu izrade prijedloga za 108 standarda zanimanja u 13 strukovnih sektora na HKO razinama od 2-5
- Organiziranje i održavanje šest radionica za koordinate, članove radnih skupina i ASOO na temu Izrade standarda zanimanja kao i dvije ciljane edukacije za provoditelje Ankete o standardu zanimanja prema novoj Metodologiji izrade standarda zanimanja koje čine stručnjaci odabrani kao koordinatori radnih skupina i ASOO
- Izradu Uzorka s više od 17000 poslodavaca potrebnog za kvalitetnu provedbu Ankete o standardu zanimanja
- Provedbu prvog kruga fokus grupa i strukturiranih razgovora za svih 108 standarda zanimanja koji se razvijaju u okviru ovog projekta – prikupljeno gotovo 1400 Anketa o standardu zanimanja, u preko 900 tvrtki
- Dovršenje 108 Prijedloga standarda zanimanja sa svim izvještajima i priložima u skladu s novom Metodologijom izrade standarda zanimanja (MRMS, 2019)
- Održavanje prvih diseminacijskih aktivnosti u svrhu prezentacije rezultata projekta i podizanja vidljivosti kurikularne reforme što uključuje izradu vizualnog identiteta projekta, provedbu dvije diseminacijske konferencije za nastavnike, ravnatelje i stručne suradnike strukovnih škola te javnost, izradu i diseminaciju infografike, letka i promotivnih materijala projekta te provedbu dvije ciljane medijske kampanje s ciljem osvještavanja poslodavaca, obrtnika i gospodarstvenika sa potrebom njihovog uključivanja u kurikularnu reformu strukovnog obrazovanja te osiguravanja njihovog sudjelovanja u Anketi o standardu zanimanja

2020. i 2021. godina predstavljaju godine ključnih aktivnosti za finalizaciju razvojne faze projekta. Kroz ovaj period planirano je dovršenje niza ključnih dokumenata i koraka koji uključuju, kronološkim redom navedeno:



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

- Izradu metodologije izrade sektorskih kurikuluma te strukovnih kurikuluma i izradu animacije/filma koja opisuje metodologiju za diseminaciju relevantnih informacija djelatnicima u sustavu strukovnog obrazovanja, budućim učenicima, njihovim roditeljima, ali i široj javnosti
- Upis izrađenih prijedloga standarda zanimanja u registar HKO po odobrenju nadležnih sektorskih vijeća
- Izradu priručnika za razvoj sektorskih kurikuluma i strukovnih kurikuluma
- Proširenje baze e-kvalifikacije za podršku radu radnih skupina i izradu potpuno nove baze e-kurikulum
- Izradu 195 standarda kvalifikacija, 13 sektorskih i 156 novih strukovnih kurikuluma te modela kurikuluma ustanove za strukovno obrazovanje
- Provedbu kontinuiranih edukacija svih sudionika kurikularne reforme i ovog projekta te kontinuiranih diseminacijskih aktivnosti i medijskih kampanja u svrhu podizanja njihove vidljivosti u svim razinama društva

Po završetku razvojne faze projekta, planirano je uvođenje novih kurikuluma u sve ustanove za strukovno obrazovanje u Republici Hrvatskoj te kroz zadnju godinu provedbe projekta i pružanje podrške ravnateljima, nastavnicima, stručnim suradnicima za uvođenje, provedbu i praćenje sektorskih kurikuluma kroz kontinuirana usavršavanja, radionice, posjete, edukacije te izradu i objavu objava 1248 priručnika za nastavnike i 2184 drugih obrazovnih materijala u digitalnom i/ili tiskanom obliku.

Master 4.0: Unaprjeđenje majstorskih ispita

Partneri projekta:

- Visoko učilište Algebra, Hrvatska
- Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Slovenija
- Zanatska komora Skopje, Sjeverna Makedonija
- Sretan Život, Sjeverna Makedonija
- Zanatsko-preduzetnička komora Crne Gore, Crna Gora
- Zanatska komora Crne Gore, Crna Gora, pridruženi partner



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Trajanje projekta je 28 mjeseci (1.9.2019.- 31.12.2021.), a ukupan iznos bespovratnih sredstava je 215.870,00 EUR.

Majstorska zvanja cijenjena su i priznata u Europskoj uniji kao i u državama partnerima u projektu: Hrvatskoj, Sloveniji, Sjevernoj Makedoniji i Crnoj Gori. Majstorski ispiti omogućuju napredovanje u zanimanju, otvaranje obrta, uzimanje naučnika na naukovanje. Također, stjecanje majstorskog zvanja predstavlja prednost u odnosu na konkurenciju jer majstorsko zvanje naglašava izvrsnost i kvalitetu proizvoda i usluge.

Hrvatska i Slovenija imaju višegodišnje iskustvo provedbe majstorskih ispita, dok Sjeverna Makedonija i Crna Gora tek kreću u tom pravcu. U svim državama majstorski ispit ima sličnu strukturu, a sastoji se od 4 dijela: praktičnog dijela, stručno-teorijskog dijela, dijela u vezi gospodarstva i poslovanja te pedagoškog dijela.

S obzirom na navedene sličnosti u provedbi majstorskog ispita, partneri ovog projekta zajednički će raditi na unaprjeđenju kvalitete majstorskog ispita u partnerskim državama.

Projektom Master 4.0 uvodi se potpuno novi pristup u pripremi i provedbi majstorskog ispita. Cilj projekta jest unaprijediti pripremu i provedbu majstorskog ispita unaprjeđenjem ispitnih pitanja i programa te uvođenjem online platforme za pripremu i provedbu majstorskih ispita.

Projektne aktivnosti

Unaprjeđenje ispitnih pitanja i programa za majstorske ispite (2019-2020)

- Izrada metodološkog okvira sa smjernicama za izradu ispitnih pitanja za majstorski ispit
- Priprema ispitnih pitanja i programa za majstorske ispite
 - Hrvatska- ispitna pitanja za stručno-teorijski dio ispita za zvanja frizer, autoserviser i elektroinstalater
 - Slovenija- ispitna pitanja za stručno-teorijski dio ispita za zvanja tesar, zidar i elektroinstalater
 - Sjeverna Makedonija- ispitna pitanja za stručno-teorijski dio ispita za zvanje kozmetičar, program ispita za zvanja automehaničar i pekar



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

- Crna Gora- ispitna pitanja za stručno-teorijski dio ispita za zvanje krojač visoke mode, program ispita i ispitna pitanja za stručno-teorijski dio ispita za zvanje fotograf

Razvoj online platforme za pripremu i polaganje majstorskog ispita (2020-2021)

- Osmišljavanje i izrada online platforme

Tri dijela platforme- otvoreni dio, dio za pripremu ispita i dio za polaganje ispita

- Izrada priručnika za administrativno korištenje platforme i edukacija za korištenje platforme za institucije koje provode majstorske ispite
- Lokalizacija platforme na partnerske jezike, unos pitanja i priprema za pilotiranje
- Pilotiranje online platforme

Izvešće o provedenom pilotiranju kao polazište za daljnje korištenje i unaprjeđenje online platforme

Što se projektom postiže?

- unaprijedit će se kvaliteta majstorskog ispita unaprjeđenjem programa i pitanja i usklađivanjem sa suvremenim trendovima i tehnologijama
- putem otvorenog dijela online platforme ključne informacije o majstorskom ispitu postat će lako dostupne široj javnosti, a posebno zainteresiranim kandidatima
- organizacije koje provode kontinuirano strukovno obrazovanje educirat će se u području izrade pitanja i programa za majstorske ispite, kao i za provođenje majstorskih ispita putem online platforme, što će povećati kvalitetu, produktivnost i inovativnost u pružanju usluga njihovim korisnicima
- unaprjeđenjem majstorskih ispita dodatno će se promovirati obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

RCK-STRuKA (Karlovac)

Projekt „RCK – STRuKA“ odnosi se na uspostavu prostorno tehničkih uvjeta Regionalnog centra kompetentnosti u podsektoru strojarstva (izgradnja i opremanje) te stvaranje mreže suradnje između obrazovnog, gospodarskog i civilnog sektora. Regionalni centar kompetentnosti u podsektoru strojarstva bit će smješten na 1. katu zgrade Oružarne u samom centru grada Karlovca.

Regionalni centri kompetentnosti su mjesta izvrsnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u kojima će se provoditi programi redovitog strukovnog obrazovanja, programi stručnog usavršavanja i cjeloživotnog obrazovanja te drugi oblici formalnog i neformalnog obrazovanja (učenje temeljeno na radu, natjecanja i prezentacije znanja i vještina...)

Provedba ovog projekta omogućiti će razvijanje kvalitetnih kadrova koji će kroz školovanje ovladati svim vještinama i kompetencijama koje su tražene od strane realnog sektora te koji će se nakon završetka školovanja moći uspješno uključiti na regionalno tržište rada. Također, u novouređenim i opremljenim prostorima u partnerstvu s ključnim dionicima moći će se razvijati i provoditi programi strukovnog obrazovanja, programi formalnog i neformalnog obrazovanja odraslih te programi za učenike s teškoćama i osobe s invaliditetom, u skladu s načelima osiguravanja kvalitete i relevantnosti za potrebe tržišta rada.

Ukupna vrijednost projekta je 19.151.715,10 kuna i traje od 07. siječnja 2020. do 27. travnja 2023.

Ciljevi projekta

Cilj projekta je poboljšanje kvalitete obrazovanja i osposobljavanja učenika i odgojno obrazovnih radnika u ustanovama za strukovno obrazovanje sa svrhom stvaranja suvremenog, relevantnog, i na tržišnim potrebama utemeljenog obrazovanja i osposobljavanja u podsektoru strojarstva.

1. Stvaranje prostorno tehničkih kapaciteta Tehničke škole Karlovac za uspostavu Regionalnog centra kompetentnosti u podsektoru strojarstva



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

2. Stvaranje mreže partnerstva i suradnje između gospodarskog, javnog, civilnog i obrazovnog sektora Karlovačke županije u svrhu unaprjeđenja strukovnog obrazovanja u podsektoru strojarstva i njegovog usklađivanja s potrebama tržišta rada
3. Podizanje svijesti o važnosti učeničkih kompetencija i ulozi strukovnih zanimanja u gospodarskom razvoju Karlovačke županije

Ciljne skupine:

- učenici, odgojno – obrazovni radnici u ustanovama za strukovno obrazovanje tj. učitelji, nastavnici i andragoški djelatnici,
- mala i srednja poduzeća, obrtnici i drugi gospodarstvenici,
- nezaposleni,
- osobe s invaliditetom/osobe s teškoćama.

RCK KaRijERA (Karlovačka i Primorsko-goranska županija)

Projekt „RCK KaRijERA“ odnosi se na uspostavu prostorno tehničkih uvjeta Regionalnog centra kompetentnosti u podsektoru elektrotehnike i računalstva (izgradnja, adaptacija i opremanje) te stvaranje mreže suradnje između različitih sektora na području Karlovačke i Primorsko goranske županije.

Regionalni centar kompetentnosti u podsektoru elektrotehnike i računalstva bit će smješten na 2. katu zgrade Oružarne u samom centru grada Karlovca.

Provedba ovog projekta omogućit će razvijanje kvalitetnih kadrova koji će kroz školovanje ovladati svim vještinama i kompetencijama koje su tražene od strane realnog sektora te koji će se nakon završetka školovanja moći uspješno uključiti na regionalno tržište rada.

Također, u novouređenim i opremljenim prostorima u partnerstvu s ključnim dionicima moći će se razvijati i provoditi programi strukovnog obrazovanja, programi formalnog i neformalnog obrazovanja odraslih te programi za učenike s teškoćama i osobe s invaliditetom, u skladu s načelima osiguravanja kvalitete i relevantnosti za potrebe tržišta rada.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Cilj projekta je poboljšanje kvalitete obrazovanja i osposobljavanja učenika i odgojno obrazovnih radnika u ustanovama za strukovno obrazovanje sa svrhom stvaranja suvremenog, relevantnog i na tržišnim potrebama utemeljenog obrazovanja i osposobljavanja u podsektoru elektrotehnike i računalstva.

Specifični ciljevi projekta:

1. Stvaranje prostorno tehničkih kapaciteta Tehničke škole Karlovac i Elektroindustrijske i obrtničke škole Rijeka za uspostavu Regionalnog centra kompetentnosti u podsektoru elektrotehnike i računalstva.
2. Stvaranje mreže partnerstva i suradnje između gospodarskog, javnog, civilnog i obrazovnog sektora na području Karlovačke i Primorsko goranske županije, kao i suradnje između dviju Županija, u svrhu unaprjeđenja strukovnog obrazovanja u podsektoru elektrotehnike i računalstva i njegovog usklađivanja s potrebama tržišta rada.
3. Podizanje svijesti o važnosti učeničkih kompetencija i ulozi strukovnih zanimanja u gospodarskom razvoju Karlovačke i Primorsko goranske županije.

3D and Virtual Reality Technologies for VET (Istarska županija)

Trajanje projekta je dvije godine 31.12.2019. do 30.12.2021.

Glavni cilj projekta jest prenošenje znanja učenicima, studentima, profesorima i ostalim zainteresiranim osobama u području novih tehnologija CAD modeliranja, 3D ispisa, robotike i virtualne realnosti. Poseban fokus je na ciljanim skupinama: tehničkim i strukovnim školama.

Glavna ideja projekta jest razvoj, oblikovanje i transfer inovativnih specijaliziranih vještina i alata korištenih u području aditivnih tehnologija, robotike i virtualne realnosti u sektoru strukovnog obrazovanja kroz razvoj specijaliziranih modula obrazovanja.

Primjena kombiniranog učenja, drugim riječima povezivanje internetskog učenja s praktičnim izvanmrežnim usavršavanjem "uvelike bi olakšalo stjecanje novih znanja i



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

vještina u brzim tehnologijama te koristilo učiteljima, učenicima i drugim zainteresiranim korisnicima.

Očekivanja korisnika projekta usmjerena su na brzo stjecanje vještina i znanja kako bi stečena znanja postala relevantna i u skladu s novim trendovima u industriji. Posebna će se pažnja posvetiti dizajniranju prikladnih materijala za slijepe i slabovidne osobe, kao i osobama s fizičkim invaliditetom. Univerzalnost primjene lako bi osigurala razmjenu stručnosti, iskustava i dobre prakse s partnerskim organizacijama u Hrvatskoj i inozemstvu. Ovim projektom će se stvoriti prototipni sustav učenja koji se može brzo razvijati prema potrebama brzim tehnološkim poboljšanjima i osiguravaju da se stručnost brzo pruži budućim generacijama strukovnog obrazovanja u Hrvatskoj i inozemstvu.

Partneri

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, HR - nositelj projekta

Universitatea Tehnica Cluj – Napoca (Rumunjska)

Universitetet I Sorost Norge (Norveška)

Mediterranski institut za istraživanje života Split, HR

Tamara Milosevic (Francuska)

Medicinska škola Pula, HR

Industrijsko-obrtnička škola Pula, HR

Glavni rezultati

Intelektualni rezultat I: Modul 1 – Priručnik za obrtničku školu "Recipes for 3D experience improvement"

Intelektualni rezultat II: Modul 2 – Priručnik za medicinsku školu

Otvorena, online, digitalna edukacija – Elearning tečaj/modul – Smjernice za 3D and VR iskustvo



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Budi spreman i kompetentan! (Zadarska županija)

Ciljevi i očekivani rezultati projekta: Cilj projekta je uspostaviti okvir rada Strukovne škole Vice Vlatkovića, regionalnog centra kompetentnosti u (pod)sektoru strojarstva, te ojačati kapacitete odgojno - obrazovnih radnika za razvoj, modernizaciju i provedbu učinkovitih redovitih programa strukovnog obrazovanja te formalnih i neformalnih programa obrazovanja odraslih kroz učenje temeljeno na radu s ciljem pružanja relevantnih praktičnih vještina učenicima i odraslim polaznicima sukladno potrebama gospodarstva i tržišta rada. Ukupna vrijednost projekta i iznos koji sufinancira EU: Ukupna vrijednost projekta je 33.693.182,17 kuna. Razdoblje provedbe projekta: od 29. svibnja 2020. – 29. prosinca 2023.

Nositelj projekta je Strukovna škola Vice Vlatkovića koja je, kao suvremena strukovna škola, Odlukom o imenovanju regionalnih centara kompetentnosti u strukovnom obrazovanju koju je donio ministar nadležan za obrazovanje 20. srpnja 2018., i imenovana Regionalnim centrom kompetentnosti u sektoru strojarstva. Projekt „Budi spreman i kompetentan!“ usmjeren je na jačanje kapaciteta odgojno obrazovnih radnika te kapaciteta ustanove regionalnog centra kompetentnosti za razvoj i provedbu programa redovitog strukovnog obrazovanja te formalnih i neformalnih programa obrazovanja odraslih sukladno potrebama tržišta rada. Područje strojarstva važna je sastavnica brojnih gospodarskih grana, a unaprjeđenje (pod)sektora strojarstva pozitivno će se odraziti i na napredak cjelokupnog gospodarstva. Projektom Budi spreman i kompetentan!, jačanjem organizacijskih sposobnosti RCK-a, uspostavom sustava kvalitete i profesionalnog usmjeravanja učenika i drugih polaznika, unaprjeđenjem kompetencija nastavnika i mentora kod poslodavaca uspostaviti će se suradnja za povećanje relevantnosti i učinkovitosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u (pod)sektoru strojarstva te će se osnažiti kapaciteti RCK-a za razvoj i provedbu strukovnih zanimanja sukladno potrebama tržišta rada.

Aktivnosti koje će se provoditi u sklopu projekta su:

- Uspostava organizacije rada i razvoja regionalnog centra kompetentnosti
- Razvoj i/ili unaprjeđenje te provedba programa redovitoga strukovnog obrazovanja, formalnih i neformalnih programa za obrazovanje odraslih u regionalnim centrima kompetentnosti



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

- Jačanje kompetencija odgojno – obrazovnih radnika RCK-a i mentora zaposlenih kod poslodavaca vezanih za provedbu programa SOO-a u (pod) sektoru strojarstva
- Promocija strukovnih zanimanja i rada Centra
- Promidžba i vidljivost
- Upravljanje projektom i administracija

Partneri na projektu su :

- Zadarska županija
- Tehnička škola Zadar
- Srednja Škola Biograd na Moru
- Tehnička škola Rijeka
- Industrijsko-obrtnička škola Pula
- Škola za montažu instalacija i metalnih konstrukcija
- Elektrostrojarska obrtnička škola
- Sveučilište u Zadru
- Obrtničko učilište
- Vaillant d.o.o.
- Profine Croatia d.o.o.
- Auto Hrvatska automobili d.o.o.

Aktivnosti strukovnih škola u promociji i unaprijeđenju strukovnog obrazovanja

Pregledom javnih školskih dokumenata objavljenih na službenim stranicama gotovo svake škole, može se primjetiti da su školski planovi i projekti vezani za privlačenje novih učenika, informiranje o zaposlenju, tržištu rada, profesionalna orijentacija, popularizaciji određenog zanimanja i sl. siromašni i slabo razrađeni. Drugim riječima, često se može naići samo na naziv i voditelja određenog projekta ili za već navedene i slične aktivnosti.

Većina škola u svojem Školskom kurikulumu i Godišnjem planu i programu planira **stručne posjete i Dane otvorenih vrata** u koja najčešće uključuju:



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

- upoznavanje učenika osnovnih škola i njihovih roditelja sa sadržajima i programima rada škole i školskim aktivnostima
- objasniti programe za koje škola educira
- omogućiti razgledavanje prostorija škole kao što su kabineti, radionice, učionice
- upoznavanje s djelatnicima
- upoznati s mogućnostima zapošljavanja i nastavka školovanja

Neke škole uključuju i **Godišnji plan unapređenja škole prema prioritetnim područjima**. Planovi najčešće uključuju nabavu pomagala u nastavi poput interaktivne ploče, uključivanje učenika u samovrednovanje i sl.

Vrednovanje i samovrednovanje strukovnih škola

Vrednovanje uključuje sve oblike sistematiziranih prosudbi o radu odgojno obrazovnog sustava. Autori najčešće razlikuju unutarnje i vanjsko vrednovanje ovisno o tome tko inicira provođenje i koristi rezultate vrednovanja, sama škola ili netko izvan nje.

Vrednovanje ima dvije osnovne svrhe:

- vrednovanje zbog odgovornosti/kontrole
- vrednovanje kao poticaj za promjene

Sustav samovrednovanja strukovnih škola uspostavljen je kao dio sustava osiguravanja kvalitete strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Hrvatskoj. Samovrednovanje ustanova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje prati i vrednuje Povjerenstvo za kvalitetu, koje imenuje upravljačko tijelo ustanove za strukovno obrazovanje. U tu svrhu strukovnim školama na raspolaganju stoje Priručnik za provedbu samovrednovanja te internetski alat „e-Kvaliteta”, koji omogućuju jednostavnu izradu izvješća o samovrednovanju.

Prema Zakonu o strukovnom obrazovanju (Narodne novine br. 30/2009), ustanove za strukovno obrazovanje dužne su provoditi samovrednovanje za sljedeća ključna područja:

- planiranje i programiranje rada,



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

- poučavanje i podrška učenju,
- postignuća učenika,
- materijalni uvjeti i ljudski potencijali,
- profesionalni razvoj zaposlenika,
- međuljudski odnosi u ustanovi za strukovno obrazovanje,
- rukovođenje i upravljanje te
- suradnja s ostalim dionicima.

Mnoge škole u samovrednovanju upozoravaju da **ne postoji u potpunosti usklađenost sadržaja stručno-teorijske i praktične nastave.**

Poteškoće predstavljaju učenici u određenim programima koji nerijetko pokazuju **manjak motivacije i spremnosti za dodatni rad i pripremu za natjecanja.** Istima je potrebno ukazati na važnost dodatnog rada i motivirati ih u tom smjeru.

Pomoć pri ostvarivanju ciljeva bi se mogla dobiti od strane stručnjaka iz atraktivnih zanimanja. **Koristeći usluge stručnjaka iz gospodarstva,** učenici će dobiti direktan uvid u kretanja na tržištu rada što će im pomoći u njihovom daljnjem osposobljavanju i podizanju razine uključenosti u nastavni proces.

Analiza rezultata mnogih anketa za vrijeme redovne nastave ponovno je potvrdila da su učenici najkritičiji prema praktičnoj nastavi. Ovi podaci trebaju nam poslužiti da se popravi komunikacija s obrtnicima kako bi potaknuli na veću suradnju te tako doprinijeli kvalitetnijoj praktičnoj nastavi.

Također mnogi zaključuju da je potrebno **intenzivirati kontinuirano usavršavanje nastavnika.**

Zaključci i preporuke

U strukovna zanimanja upisana je većina učenika srednjoškolskog obrazovanja. Kako bi se održao interes za upis te unaprijedila kvaliteta obrazovanja poduzimaju se brojne aktivnosti kako na nacionalnom tako i na lokalnim razinama. Tako se MZO, AZOO, ASOO i strukovne škole uključuju u osmišljavanje i provođenje projekata kojima se



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

nastoji popularizirati strukovno obrazovanje i privući veći broj učenika. Ciljevi tih projekata su najčešće vezani za poboljšanje kvalitete obrazovanja i osposobljavanja učenika i odgojno obrazovnih radnika u ustanovama za strukovno obrazovanje sa svrhom stvaranja suvremenog, relevantnog, i na tržišnim potrebama utemeljenog obrazovanja i osposobljavanja. Međutim, uvijek ostaje mjesta za napredak i osmišljavanje novih aktivnosti koje obuhvaćaju specifične probleme unutar strukovnog obrazovanja i lokalne i regionalne zajednice.

Stanje na tržištu rada ukazuje na nedovoljnu usklađenost vještina radne snage s potrebama gospodarstva. Taj je problem naročito prisutan u segmentu strukovnih zanimanja i tehničkih strukovnih zanimanja. Zbog toga najviše poteškoća u pristupu tržištu rada imaju upravo mlade osobe koje nakon izlaska iz obrazovanja, a zbog nedostatka iskustva i vještina, ne pronalaze zaposlenje. Prema istraživanju Europskog centra za razvoj strukovnog osposobljavanja - Cedefop (2020) Hrvatska je tek na 29. mjestu (od 31 zemlje) prema stopi zaposlenosti osoba koje su nedavno završile srednje ili visoko obrazovanje.

Obzirom na navedeno potrebno je aktivnosti usmjeriti na usklađivanje obrazovanja s potrebama tržišta rada, a posebno na razvoj odgovarajućih vještina. Potrebno je razvijati kako strukovne vještine i kompetencije tako i kompetencije potrebne za cjeloživotno učenje, a između ostalih i poduzetničke kompetencije, kreativnost i inicijativnost kako bi ih se osposobilo za stvaranje i uočavanje prilika na tržištu rada te kako ne bi ovisili isključivo o ponudi i potražnji na tržištu rada. Najvažniju ulogu u ostvarivanju tog cilja ima obrazovni sustav, ali i djelotvornija komunikacija i koordinacija između svih sudionika na tržištu rada, odnosno institucija tržišta rada, poslodavaca, predstavnika radnika i obrazovnog sustava. Usklađenost i djelotvornost tih odnosa osobito je važna na lokalnim razinama, razinama županija i gradova.

Preporuke za djelovanje na lokalnim i regionalnim razinama:

- Provoditi ispitivanja za budućim kompetencijama strukovnih zanimanja na lokalnoj i regionalnoj razini
- Razvijati i implementirati sustav osiguranja kvalitete strukovnih škola na lokalnoj i regionalnoj razini



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

- Pratiti zapošljivost učenika nakon završene srednje strukovne škole
- Razvijati modele profesionalnog usmjeravanja učenika u strukovnim školama
- Promovirati strukovno obrazovanje ciljanim medijskim aktivnostima na lokalnoj i regionalnoj razini
- Razvijati inkluzivne modele strukovnog obrazovanja na lokalnoj i regionalnoj razini
- Razvijati modele prepoznavanja darovitosti u strukovnom obrazovanju
- Razvijati mjere za privlačenje djevojaka u strukovne sektore u koje se tradicionalno upisuju muškarci
- Razvijati mjere za povećanje broja upisanih učenika u trogodišnja obrtnička zanimanja
- Poticati razvoj poduzetničkih vještina u srednjim strukovnim školama

Izvori:

- Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
<https://www.asoo.hr/>
- Analiza sustava naukovanja: Hrvatska Poboľšanje naukovanja kroz snažniju podršku i brigu (2020) https://www.cedefop.europa.eu/files/4173_hr.pdf
- <https://www.asoo.hr/projekti-i-suradnja/esf-projekti/modernizacija-sustava-strukovnog-obrazovanja-i-osposobljavanja/>
- Babarović, T., Šverko, I. (2017) Profesionalno usmjeravanje u osnovnim i srednjim školama iz perspektive učenika, PROGRAM ERASMUS+ (2014. - 2020.), Zagreb: Agencija za mobilnost i programe Europske unije
- Boeri, T. (2000), Structural change, welfare systems and labour reallocation: Lessons from the transition of formerly planned economies. Oxford: Oxford University Press.
- Cedefop (2020). Strukovno obrazovanje i osposobljavanje u Hrvatskoj: kratki pregled. Luksemburg: Ured za publikacije.
- Grgurović, M., Lukić, N. (2014) istraživanje postojećih kapaciteta osnovnih i srednjih škola za provedbu profesionalnog usmjeravanja, Zagreb: Agencija za mobilnost i programe Europske unije
- Hrvatska obrtnička komora:
<https://www.hok.hr/obrazovanje/projekti/erasmus-master-40-unaprjedenje-majstorskih-ispita-2019-2021>



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

- Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije:
<https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/nacionalni-programi-417/program-podrske-brdsko-planinskim-podrucjima/3992>
- RCK-STRuKA Strojtarstvo u Karlovcu: <https://rck-struka.eu/o-projektu/>
- Regionalni centar kompetentnosti: <https://rck-karijera.eu/o-projektu/>
- Strukovna škola Vice Vlatkovića Zadar: http://www.ss-strukovna-vvlatkovicazd.skole.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=523:budi-spreman-kompetentan&catid=70&Itemid=101
- Sveučilište Jurja Dobrile u Puli: <https://www.unipu.hr/medunarodna-suradnja/projekti/3dandvrforvet/obavijesti?@=2f2yy>
- Šarić, T. (ur) (2012) Kojim putem krenuti, – Publikacija o profesionalnom usmjeravanju u Republici Hrvatskoj, Zagreb: Agencija za mobilnost i programe Europske unije
- Školski e-Rudnik, ŠeR: <https://mzo.gov.hr/vijesti/ser-skolski-e-rudnik/2034>
- Tarfa, V., Elezović, I., Sertić, I. (2012) Percepcija karijere poduzetnika kod srednjoškolskih učenika strukovnih škola u Republici Hrvatskoj, *Učenje za poduzetništvo*, 2(2)
- Vitez, K., Zekić, Ž. (2017) *Čimbenici koji utječu na interes djevojaka za STE područje u Republici Hrvatskoj*
- Vranković, B., Reberšak, M., Muraja, J. (2009), Improvement of School Quality Through Key Objectives. Geneva: Proceedings of the 8th WSEAS International Conference on EDUCATION and EDUCATIONAL TECHNOLOGY, <http://dokumenti.ncvvo.hr/Konferencije/Kongres/EDU-15.pdf>.
- WorldSkills Croatia 2021: <https://www.worldskillscroatia.hr/hr/naslovnica/>



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

II dio:

Prijedlog Akcijskog plana Regionalnog kooperacijskog odbora na godišnjoj razini



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Akcijski plan sredstvo je operacionalizacije i provedbe aktivnosti u domeni Regionalnog kooperacijskog odbora te omogućava strukturiran pregled aktivnosti u određenom razdoblju.

Ovaj plan predviđa pojedine ideje pod svakom mjerom za koje se dionici usuglašavaju da će zajedničkim naporima pokušati ostvariti tijekom prve godine djelovanja Regionalnog kooperacijskog odbora.

Akcijski plan radi se na razini mjera te sadrži sljedeće glavne sastavnice:

- ciljevi
- obrazloženje
- zadatke
- razdoblje provedbe
- pokazatelje provedbe
- zadužene dionike za provedbu
- potrebne resurse
- eventualne rizike
- način financiranja aktivnosti

Redoslijed prioriteta mjera predlaže Regionalni kooperacijski odbor.

Tablice u nastavku daju prikaz mjera prema prethodno definiranoj strukturi koje Regionalni kooperacijski odbor želi ostvariti u prvoj godini svojeg djelovanja.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Mjera	Ispitivanje potreba za budućim kompetencijama strukovnih zanimanja na razini županije
Ciljevi	<p>Utvrđiti koja radna mjesta, odnosno zanimanja za koja se obrazuju učenici strukovnih škola postoje u lokalnim organizacijama, te koje su perspektive njihova razvoja u odabranim sektorima obrazovanja;</p> <p>Utvrđiti koje su ključne kompetencije i vještine potrebne za ispunjavanje radnih zadataka u tim zanimanjima</p> <p>Utvrđiti koje kompetencije nedostaju ili ne postoje, odnosno za kojima postoji potreba i koje treba razvijati u skladu s promjenama na lokalnom tržištu rada</p> <p>Upotrijebiti spoznaje u inoviranju i provođenju strukovnih kurikuluma</p>
Obrazloženje	<p>Svrha strukovnog obrazovanja je prvenstveno stjecanje kompetencija potrebnih za određene kvalifikacije temeljenih na potrebama svijeta rada koji se jako brzo mijenja. Kako bi strukovno obrazovanje moglo ispuniti svoju svrhu nužno je poznavanje aktualnih i posebice budućih potreba za kompetencijama u svijetu rada. Obzirom da mehanizmi koji su predviđeni za prepoznavanje potreba za kompetencijama na nacionalnoj razini nisu još uvijek u potpunosti u funkciji, strukovne škole trebaju iznaći neki model kojim će prepoznavati potrebe za kompetencijama i prilagođavati kurikulume onome što se događa u gospodarstvu.</p> <p>Tijekom prve godine provedbe ove Mjere potrebno je odrediti jedan do dva sektora na kojima će se razvijati i testirati model.</p>
Zadaci	<p>Regionalni kooperacijski odbor ima zadatak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usaglasiti s članovima definiranje sektora koji će poslužiti kao pilot u utvrđivanju potreba za budućim kompetencijama strukovnih zanimanja na razini županije



	<ul style="list-style-type: none"> • koordiniranja i povezivanja srednjih strukovnih škola iz odabranih sektora u prepoznavanja aktualnih i budućih potreba za strukovnim kompetencijama na razini Županije • osiguravanje osposobljavanja osoblja škola za provođenje istraživanja i interpretaciju podataka uz pomoć vanjskih stručnjaka ili stručnjaka iz dionika RKO -a <p>Strukovne škole uz pomoć poslodavaca i njihovih udruga kao i bivših učenika imaju zadatak utvrditi koja radna mjesta, odnosno zanimanja za koja se obrazuju učenici njihovih škola postoje u lokalnim organizacijama, te koje su perspektive njihova razvoja u razdoblju od 3 do 5 godina. Ispitivanje zanimanja u kojima se zapošljavaju učenici moguće je utvrditi putem ispitivanja bivših učenika, a perspektive razvoja zanimanja ispitivanjem poslodavaca korištenjem upitnika ili sličnog istraživačkog alata kojeg može sastaviti angažirani stručnjak ili stručnjaci iz institucija koje u tome imaju iskustva (HZZ, HGK, HOK). Iz dobivenih rezultata srednje strukovne škole trebaju utvrditi koje kompetencije nedostaju ili ne postoje, odnosno za kojima postoji potreba i koje treba razvijati u skladu s promjenama na lokalnom tržištu rada. Dobivene spoznaje potrebno je inkorporirati u strukovne kurikulume i rad škole.</p>
Razdoblje provedbe	Tijekom godine
Pokazatelji provedbe	<p>Broj strukovnih škola iz sektora koje sudjeluju u aktivnostima</p> <p>Broj nastavnika i ostalih djelatnika strukovne škole koji sudjeluju u provedbi aktivnosti</p> <p>Broj identificiranih zanimanja u kojima se zapošljavaju učenici strukovnih škola iz sektora</p> <p>Broj bivših učenika koji je bio voljan sudjelovati u istraživanju</p>



	Broj poslodavaca koji je uključen u ispitivanje Broj inoviranih kurikuluma u skladu s dobivenim spoznajama
Zaduženi dionici za provedbu	Regionalni kooperacijski odbor Strukovne škole
Potrebni resursi	Osooblje strukovnih škola Vanjski stručnjak ili stručnjaci iz institucija dionika RKO -a
Rizici	Ne sudjelovanje djelatnika strukovnih škola Ekspertiza uključenih djelatnika u prikupljanju i obradi podataka Ne korištenje saznanja dobivenih kroz model u inoviranju kurikuluma Nedostatak financijskih sredstava za angažiranje stručnjaka
Način financiranja aktivnosti	Aktivnosti se mogu financirati iz redovnih aktivnosti dionika ili projektnih aktivnosti

Mjera	Poticati razvoj poduzetničkih vještina u srednjim strukovnim školama
Ciljevi:	Razviti poduzetničke vještine učenika u strukovnom obrazovanju Održati radionice s temama iz poduzetništva za učenike strukovnih škola
Obrazloženje	Potrebno je kontinuirano razvijati poduzetnički duh kod mladih kako ne bi ovisili isključivo o ponudi i potražnji na tržištu rada nego da i samostalno kreiraju i otkrivaju trendove. Srednjoškolsko obrazovanje bi im trebalo pomoći da shvate mehanizme realnog gospodarstva te stvoriti motivaciju za razvoj temeljnih kompetencija za život i rad u kompetitivnom okruženju.



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

	<p>Istraživanje provedeno kod nas (Tafra, Elezović i Sertić, 2012) pokazuje da su učenici generalno pozitivno usmjereni na mogućnost poduzetničke karijere, no svoje poznavanje praktičnih pravila poslovanja ocjenjuju osrednjim. Velika većina smatra da je praktične vještine potrebne za pokretanje vlastitoga posla moguće naučiti (92,5%) i to podjednako lako kroz dodatne edukacije (upisivanje tečaja) i odrađivanje prakse te u radu za nekoga drugoga kao i kroz pokretanje vlastitog posla. Iako većina učenika neće otvarati svoje obrte i poduzeća neposredno nakon završene srednje škole jer im npr. u obrtničkim zanimanjima i formalno to nije moguće važno je da kroz obrazovanje dobiju osnovna znanja o poduzetništvu i da im se razvije tzv. poduzetnički način razmišljanja koji se danas zahtijeva na većini radnih mjesta kako bi bili konkurentniji na tržištu rada.</p> <p>Poduzetničke programe za učenike srednjih strukovnih škola trebalo bi objediniti te ih pružati na razini županije. Od toga bi bile višestruke koristi: financijski bi bili isplativiji, učenicima bi se pružila mogućnost umrežavanja i upoznavanja te bi im se dala mogućnost razmjene iskustava sa vršnjacima. Isto tako pružila bi se mogućnost strukovnim školama za suradnjom međusobno i sa suradnjom s dionicima na lokalnoj razini.</p>
Zadaci	<p>Regionalni kooperacijski odbor kao koordinacijsko tijelo ima zadatak povezati dionike na razini županije koji bi se uključili u provođenje poduzetničke izobrazbe za učenike srednjih škola</p> <p>Dionici iz svoje domene rada mogu pripremiti edukacijske materijale za učenike</p> <p>Regionalni kooperacijski odbor u dogovoru s dionicima određuje mjesto i vrijeme provedbe edukacijskih programa tijekom godine</p>



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

	Strukovna škola „raspisuje natječaj“ i formira grupu za sudjelovanje učenika u poduzetničkim edukacijama, po potrebi osigurava prostor za provedbu aktivnosti
Razdoblje provedbe	Tijekom školske godine Provedba radionica za učenike tijekom školskih praznika
Pokazatelji provedbe	Broj učenika uključenih u poduzetničke programe na razini županije Broj održanih radionica / predavanja ili drugih oblika rada na razini županije Broj strukovnih škola uključenih u provedbu aktivnosti Broj dionika uključenih u provedbu aktivnosti
Zaduženi dionici za provedbu	Regionalni kooperacijski odbor kao tijelo koje je nositelj aktivnosti i koje koordinira aktivnosti Strukovne škole Obrtnička komora županije Županijska gospodarska komora HZZ / CISOK
Potrebni resursi	Prostor za održavanje aktivnosti Izrađeni materijali za rad s učenicima na temu poduzetništva Predavači odabranih tema iz poduzetništva
Rizici	Uključiti dionike u zajedničke aktivnosti Uskladiti institucije u provedbi aktivnosti Koordiniranje provedbe aktivnosti
Način financiranja aktivnosti	Aktivnosti se mogu financirati iz redovnih aktivnosti dionika ili projektnih aktivnosti



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Mjera	Promocija strukovnog obrazovanja ciljanim medijskim aktivnostima na lokalnoj i regionalnoj razini
Ciljevi	<p>Promovirati strukovno obrazovanje na razini Županije</p> <p>Promovirati izvrsnost u strukovnom obrazovanju</p> <p>Upoznati širu javnost s događanjima u strukovnom obrazovanju u Županiji</p> <p>Pripremiti i objaviti barem jednu objavu tromjesečno o aktivnostima strukovnog obrazovanja u lokalnim medijima</p> <p>Pripremiti i objaviti barem jednu objavu godišnje o mogućnostima upisa u strukovno obrazovanje u lokalnim medijima</p> <p>Pripremiti i objaviti barem jednu objavu godišnje o mogućnostima horizontalne i vertikalne prohodnosti u strukovnom obrazovanju</p>
Obrazloženje	<p>Mediji, kao socijalno zrcalo koje je nepresušan izvor informacija, danas svakom čovjeku omogućavaju uvid u pozitivne, društveno poželjne i uspješne, ali i stigmatizirajuće, nepoželjne i negativne aspekte različitih društvenih pojava i događanja pa tako i obrazovanja. Mediji predstavljaju modele i referentni okvir društvene orijentacije kojom usmjeravamo kvalitativne značajke stilova ponašanja i stoga su važni u formiranju stavova i mišljenja o određenoj problematici pa tako i problematici strukovnog obrazovanja. Pravilnim medijskim pristupom možemo jako puno napraviti u promociji strukovnog obrazovanja. U praksi imamo niz pozitivnih primjera kada su kroz medije promovirana određena zanimanja (npr, kuhari kroz razne kulinarske</p>



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

	emisije i programe) čime se je doprinijelo pozitivnoj percepciji zanimanja u javnosti a samim tim javio se i povećan interes za upis učenika u te programe.
Zadaci	Strukovne škole imaju zadatak obavijestiti Regionalni koordinacijski odbor o aktivnostima koje bi bilo dobro medijski popratiti (sudjelovanje učenika na natjecanjima, postignuća učenika strukovnog obrazovanja, školski projekti...).
	Regionalni kooperacijski odbor kao koordinacijsko tijelo ima zadatak uspostaviti suradnju s lokalnim medijima i zainteresirati medije za teme strukovnog obrazovanja te brinuti o redovnom izvješćivanju medija o aktivnostima u strukovnom obrazovanju.
Razdoblje provedbe	Tijekom godine kontinuirano
Pokazatelji provedbe	Broj objava na temu strukovnog obrazovanja tijekom jedne godine
Zaduženi dionici za provedbu	Regionalni kooperacijski odbor Strukovne škole
Potrebni resursi	Osigurati kvalitetnu prezentaciju aktivnosti i događanja
Rizici	Osigurati interes medija za aktivnosti u strukovnom obrazovanju
Način financiranja aktivnosti	Aktivnosti ne zahtijevaju dodatna financijska sredstva



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.